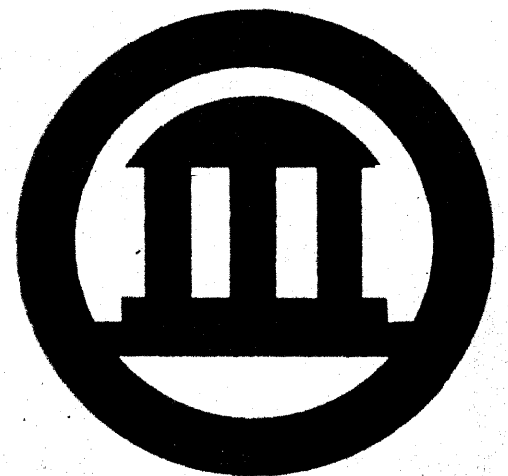

ÜLIÕPILASLEHT

1936

5 LEHEKUUL

GLADIAATORI SÓPRADELE

A. L E C O Q

VALMISTAS JÓUDUANDVA ÓLLEUDISE

TÓMMU HIIID

Õlled, porter,
karastusjoogid
ületamata
häduses!

AKTSIASELTS

A. L E C O Q

T A R T U S

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR

ÜLI P I L A S L E H T

EESTI ÜLIÕPILASKONNA HÄÄLEKANDJA

XX AASTAKÄIK

Spordipoliitika ja meie üliõpilassport

Spordimaailm elab tänavu olümpiamängude tähe all. Iga nelja aasta järele kogunevad iga rahvuse paremad sportlased võistlusväljale, et kaitsta oma rahvusau teiste omalaadsetega. Berliin kutsub! on sakslaste hüüdsõna. See hüüdlause on tähelepanu äratanud. Ettevalmistused suureks spordiparaadiks on käsil. Ettevalmistus toimub sügavamalt, tihedamalt ja suurema andumusega kui kunagi varem. Ei oska kujutella, millised võivad olla tippsaavutused Berliini olümpiamängudel. Võiduihas on mindud võibolla liiga kaugelegi. Tippsaavutused on asetatud esirinda. Berliini olümpiamängud on juubelimängud, arvult kümnendad. Juubeli olümpiaad töötab kujuneda ka esinduslikumaks olümpiaadiks, kui kunagi varem. Sakslased oma korraldustega ja reklaamiga tahavad ületada kõiki senipeetuid olümpiamänge. Seepärast on arusaadav, et iga olümpiaadist osavõtja rahvus püüab või vähemalt tahab olümpiamängudel sammuda esirinnas oma sportlaste saavutustega ja ka esinduslikult. Sellest tingituna, on ettevalmistustes libisetud teisele rajale kui viimaseil olümpiaadel. Sport on muutunud välismaail varjatud elukutseks. Tõeline asjaarmastaja ei suuda eelmisega sammu pidada. Eriala spetsialiseerimine on ka spordis läbi viidud. Tekib küsimus, kui kõikjal on asutud uue suuna rajamisele, mida peame meie tegema. See küsimus on meil viimasel ajastul päevakorrale nihkunud spordipoliitika arutluse all. Tuleb küsida, millist spordipoliitikat meie pooldame: uut või vana! Küsimus on veel asetatud, esitatud teislaadselt: kas läheme Berliini olümpiamängudele võitma või ainult võistlema? Teistel rahvustel on see küsimus juba selge. Berliini mängudele ainult võitma! Ei taha uskuda, et meiegi teisele seisukohale peaksime asuma. Kui see nii on, siis on ilmselt selge, millise spordipoliitika suunas peame edasi

sammuma. Seega peame kasutama kõiki neid abinõusid, mida kasustatakse teistes sporti harastatavates riikides. Väljavalitutele tuleb võimaldada neid väheseid soodustusi, mis meie kitsastes majandusolukordades võimalik. Enamik väljavalituid kuulub üliõpilasperre, seega peaks üliõpilaskond kõigiti kaasa aitama uue spordipoliitika suuna rajamisel.

Eriküsimusena peaks aga ligemal ajal kõne alla tulema üliõpilaskondliku spordiliikumise ja — juhtimise kindlamale ning püsivamale alusele rajamine. Mõni aeg tagasi oli Eesti üliõpilaskond SELL-i üliõpilaskonnas juhtiv jõud spordiüritustes. Edasi minnes, vanas olukorras ilma uuendusteta, võib Eesti üliõpilaskond oma seisukoha kaotada. Kui omal ajal meil üliõpilassportlased olid võitmatud kergejõustikus, talispordis ja mängudes, siis ei saa seda praegusel silmapilgul täiel määral öelda. Meie naabrid lätlased on leedulased on siin tunduvalt edusamma teinud. Sääraselt edasimminnes seisame paratamatuse ees, et naabrid rühivad meist mööda. Milles seisab siis viga? Peapõhjuseks on siin kahtlemata spordiorganisatsiooni ebakohasus. Meil on üliõpilasperes kaks juhtivat spordiasutist: Eesti Akadeemiline Spordiklubi ja Üliõpilaskonna Kehalise Kasvatuse Toimkond. Esimese organisatsiooni sihid ja ülesanded on selged; lühidalt: õhutada ja arendada spordiliikumist üliõpilaskonnas, selleks otstarbeks püüdes koondada kõiki üliõpilassportlasi ning anda neile võimalusi ja soodsamaid tingimusi oma eesmärgi saavutamiseks. Akadeemiline Spordiklubi on jõudumööda püüdnud seda täita, mis on ka nähtavaid tulemusi andnud. Kehalise Kasvatuse Toimkonna tegevuspiirid ja ülesanded on laiemale üliõpilaspererele tundmatud. Tema ülesandeid võib leida, kui lähemalt vaadelda senist toimkonna tegevust, mis on avaldunud kahe osas:

üliõpilaskonna käsipalli esivõistluste korraldamine ja esindusmeeskondade saatmine välismaile. Laiahulgalisema üliõpilaspere kehalise kasvatuses tööväli on aga avaram kui eelmainitud tegevus.

Kui aga arvesse võtta praeguse üliõpilaskonna kehalise kasvatuses toimikonna ehitus- ja juhtkonna moodustamist, siis ehk saame aru, milles siin viga peitub. Toimikonna juhtkond moodustatakse samalaadselt teiste toimikondadega Edustuse poolt rühmpoliitilistel kaalutlustel. Siinjuures võib teinekord kehalise kasvatuses toimikonna juhiks sattuda kaasvõitleja, kellel see tööväli täielikult tundmatu ja võõras. Tihetele vahelduvad ühe semestri vältel mitu juhatajat, nii et ühel juhatajal kulub tegevusajaks asjaajamise ülevõtmine ja üleandmine. On loomulik, et seejuures olukorras puudub toimikonna juhtkonnal lähem kokkupuude oma lähemate

kaastöölistega — üliõpilassportlastega. Juhtkonnal niisuguses olukorras ei jää muud üle, kui hädavajalisemaid, jooksvaid küsimusi otsustada ja möödapääsematuid asju ajada. Need read pole mõeldud mitte etteheiteks, vaid olukorra selgituseks, et üliõpilaskonna kehalise kasvatuses liikumist kindlamale alusele rajada.

Eelolevad üliõpilaskondade sportlikud suursündmused: SELLI-i suviolümpiaad Helsingis, taliolümpiaadi korraldamine Tartus ja Viini ülemaailmisest üliõpilasolümpiaadist osavõtmine nõuavad suuremat tähelepanu, et väärikalt kaitsta Eesti üliõpilaskonna nime.

Lähemal ajal kavatsetakse üliõpilassportlastes kokku kutsuda laiaulatuslik nõupidamine selle küsimuse harutamiseks ning käesolevad read on mõeldud selleks, et varakult mõtteid liikuma panna.

A. Reisner.

Eestlaste olukorrast Lätis

Meie lõunanaabri ja meie endi riiklikkudel tähtpäevadel vahetatakse tihti lätlastega vastastikku väga tõsiseid ja ilusaid sõnu, liitlaslikkusest, ühistest huvidest, vastastikku üksteise mõistmisest jne. Peopäevadel väljendatud üllastest väljendustest võib ju täiesti aru saada, aga nii pea kui on teada, et tõelikkuses valitseb mitmesuguseid asjaolusid, mis ei kõnele just kõige paremast üksteise mõistmisest, siis jäävad need avaldused pikapeale õõnsaks.

Tahes või tahtmata sarnastel puhkudel kerkib silmi ette võõramaalase õnnetu piirajamisega piiri taha jäänud suguvendade olukord, mis mitmeti peaks emamaal küll rohkem tähelepanu ja arutamist leidma, kui seda meil vahest tehakse.

Eriti Läti eestlaste noorem põlv ähvardab tõsiselt lätistumise hädadoht, kui meie lõunanaaber ei võta revideerimisele oma senist poliitikat eesti kooli ja kultuurielu suhtes Lätis.

Alljärgnevalt püüame tuua mõningaid objektiivseid andmeid kõrvuti eriti kooliolude kohta nii lätlaste suhtes Eestis kui eestlaste suhtes Lätis.

1934. a. rahvalugemise andmetel oli Eestis 5.435 lätlast. Suurem osa neist, nimelt 4.058 hinge, elab Eesti lõunapiiri maakondades ja linnades. Ülejäänud elavad sisemaal ja peaaesjalikult Tallinnas. Eestis teotseb praegu kuus läti algkooli ja üks erakeskkool. Erakeskkool töötab Valgas, 6-klassilised algkoolid Mõisakülas, Valgas, Petserimaal Litschnikovas ning 4-klassilised Luugis, Kõrgesillal ja Lauras. Kokku õpib neis 211 õpilast, ja õpetajaid on nendes koolides 13.

Mis puutub õpetajatesse, siis on need Eestis läti koolides kõik läti rahvusest.

Eestis töötab iga 900 lätlase kohta üks algkool, ning iga 26 lätlase kohta õpib neis koolides üks läti õpilane.

Meie iseseisvuse kestel on Eestis suletud ainult üks läti kool, ja seda Kaagveres, kus viimaste aastate jooksul õppis ainult 7 õpilast. Läti koolid Eestis töötavad korralikkudes hoonetes ja nad on vajaliselt varustatud õppeabinõudega. Olgu veel nimetada, et neljaklassilised läti algkoolid Luugis, Kõrgesillal ja Lauras on Litschnikova 6-klassilise algkooli lähedal, nii et läti õpilased võivad ilma raskusteta pärast 4-klassilise kooli lõpetamist jätkata oma haridust 6-klassilises algkoolis.

Mis puutub läti vähemusrahvuste kultuurilistesse aladesse Eestis, siis ei ole nendel oma seltside ja ühingute asutamisel Eesti võimud teinud mitte kunagi takistusi, vaid ümberpöörduvalt, Eesti tegelased on tihti neile seltside ja ühingute asutamise juures abiks olnud. Üldiselt peab ütleva, et kogu eesti seltskonna suhtumine Eestis asuvate lätlaste vastu on olnud heatahtlik ja sõbralik. Meil ei tunta mingisuguseid lätlaste ümbereestistamise püüdeid.

Meie võime koguni loetleda terve hulga riiklike toetusi, mis on Eesti Valitsuse poolt antud Eestis töötavatele läti asutistele. Nõnda 1926.—1928. aastani annetas Vabariigi Valitsus Petserimaal Rootova vallas Litschnikova Läti Hariduseltsi kooli ja rahvamaja ehitamiseks 280.000

marka. Läti kogudusele Lauras on määratud Vabariigi Valitsuse poolt luteri usu kiriku ehitamiseks 1926.—1931. a. jooksul 720.000 senti. Läti üliõpilaste korporatsioon „Metrainele“ Tartus anti 1930. ja 1931. a. toetust 500 krooni (korporatsioon „Metraine“ on oma tegevuse vahepeal likvideerinud). 1927. a. anti Valga Läti eraühiskooli kursuste korraldamiseks toetust 20.000 marka. Laura Laste Hoolekande Seltsi lasteaiale on antud toetust 400 krooni. Vene-Läti segaselts „Haridus ja kultuur“ ülalpidamiseks on antud riiklikke summasid 10.240 krooni.

Andmed näitavad, et Eestis asuvatele läti asustele on antud toetusi kogusummas 21.240 krooni. Meil ei ole andmeid selle kohta, missuguseid toetusi on saanud läti ühingud ja seltsid omavalitsustelt.

Nüüd toome võrdluseks meile käepärast olevaid üksikasjalikumaid andmeid eestlaste seisukorra kohta Lätis.

1930. a. rahvalugemise andmetel elab Lätis eestlasi 7.708. On põhjust arvata, et eestlaste arv Lätis tõeliselt on suurem kui ametlikud arvud seda näitavad. Olukordasid tundjad inimesed hindavad, mitmesuguseid asjaolusid arvesse võttes, eestlaste arvu Lätis julgesti koguni 10.000-le.

Samuti kui lätlased Eestis, ka Lätis suurem jagu eestlasi elab Eesti piiri ääres, Volmari-, Valga ja Jaunlatgallia maakondades, kuna ülejäänud osa elab Riia linnas ja mujal. Piiri ääres elab lätlasi Läti ametlikkude andmete järele kokku ligi 5.000 hinge.

Praegu töötab Lätis neli eesti algkooli. Need on: Riias 6-klassiline algkool 3 õpetajaga, õpilasi 25, ja Valgamaal Hopa 4-klassiline algkool 1 õpetaja ja 18 õpilasega, Aluksnes 6-klassiline algkool 3 õpetaja ja 72 õpilasega ning Vana-Laitsnas 4-klassiline algkool 2 õpetaja ja 26 õpilasega. Need andmed on pärit 1934./35. õppeaastast. Lätis oleks seega eesti koolides 9 õpetajat ja õpilasi 141. 9-st õpetajast oli märgitud õppeaastal 4 eestlast, 4 lätlast ja 1 sakslane. Kokkuvõttes töötab aga Lätis iga 2.000 eestlase kohta üks eesti kool ja iga 55 eestlase kohta on üks eesti õpilane.

Võrreldagu neid andmeid eelpooltooduga läti koolide kohta Eestis!

Aga veel edasi. Lätis on senini suletud tervelt 5 eesti kooli: Heinastes, Ipikus, Ommulis, Kirblas ja Läti-Valgas.

Näib koguni, et Eesti koolide sulgemiseks on välja kujunenud nagu mingi meetod: Eesti koolid asetatakse aineliselt ülepeaamatult raskesse seisukorda. Selle järelduseks on, et õpilaste arv kordkorralt vähemaks jääb, ning parajal ajal suletakse vähese õpilaste arvu põhjendusel eesti kool.

Möödunud aasta detsembri algul tehti Eesti Välisministeeriumile teatavaks, kuidas näiteks Aluksnes ei ole eesti koolile isegi küttepuid vajaliselt muretsetud. Õpetajad on ise oma raha eest pidanud puid ostma. Ei ole ju ime, et külmade kooliruumide tõttu siis vanemad hädasunnil oma lapsed peavad koolidest ära võtma ja läti koolidesse üle viima. Tulemus kujuneb niisuguseks, nagu sooviti — õpilaste arv koolis väheneb. Ja ühel heal päeval vähese õpilaste arvu tõttu võiakse eesti kool sulgeda.

Teatavasti valitseb Eesti-Läti vahel koolikonventsioon, milline peaks korraldama need valusad hariduslikud küsimused ka eesti koolides Lätis.

Olukorda tundvad isikud on iga üksiku Lätis veel teotseva eesti kooli kohta võinud konstateerida hulga asjaolusid, millised peaksid normaalsestes oludes ja heanaaberliku üksteise mõistmise juures sootu teissugused olema. Meil on käepärast andmeid neis küsimustes, mida ka allpool ära toome.

Vana-Laitsnas eesti kool töötas varemalt apostliku-õigeusu endises koolimajas, mis oli eesti asulate keskel. Seal viidi ta Korneti mõisa moonamajadesse, see on, eestlaste asukohade ääre peale. Kui lapsi ikkagi käis koolis veel tarvilikul arvul, siis viidi eesti kool ära Kroonlaitsnasse, mis juba eestlaste asulatest 2—20 km kaugel. Eesti Haridusministeerium nõudis, et see kool paigutataks Paikisse, mis on eestlaste asukohade keskel. Läti Valitsus tuli sellele soovile vastu, viis eesti kooli Kroonlaitsnast ära, kuid mitte Paikisse, vaid Romeskolva, mis eestlaste asulatest veelgi kaugemal.

Koolis õpetasid 2 õpetajat, mõlemad lätlased, aga naisõpetaja tunnistas ennast eestlaseks, et kohta alles hoida. Meesõpetaja vallandati kui lätlane ametist, aga naisõpetaja, lätlane, on veel praegugi ametis, ehk küll Eesti poolt nõuti ta vallandamist.

Kohalikud eestlased esitasid Läti Valitsusele palve, et Vana-Laitsna 4-kl. eesti kool muudetakse 6-kl. ja paigutataks eestlaste asulate keskkohhta. Selle palve pärast tehti kolmele eesti tegelasele protokollid ja trahviti Richard Ragi 2-kuise arestiga või 300 latiga, Juulius Nurka 1½ kuise aresti või 150 latiga ja Troskat 2-nädalase aresti või 50 latiga. Niisugune eestlaste terroriseerimine Vana-Laitsnas ei ole nüüd esimene kord, vaid 1928. a. anti: need lastevanemad koguni kohtu alla, kui rahva ülesässitajad, kes julgesid valitsust paluda et eesti koolile nimetatakse eesti rahvusest õpetaja. Kohus mõistis palvele allakirjutajad siiski õigeks.

Praegu on Vana-Laitsna vallamajas keelatud eesti keeles rääkimine ja tõlgi abil aetakse asju. Ka ähvardatakse eestlasi Lätist väljasaatmisega.

Hopas oli läinud aastal eesti koolis õpetajaks lätlane pr. Priede. Eesti Hariduse- ja Sotsiaalministeerium nõudis pr. Priede, kui lätlase vallandamist eesti koolist. Sellele nõudmisele tuldi vastu, vallandati pr. Priede, kuid asendati teise lätlasega pr. Karjusega, kes eestlasega abielus olles omandas omale eesti nime. Ka Hopas on mõnede eriliste abinõudega püütnud eesti koolis õpilaste arvu vähendada. Selleks otstarbeks suleti mõne aasta eest sügisel paariks kuuks eesti kool. Eesti lapsed olid sunnitud astuma läti koolidesse ja kui kool uuesti avati, siis jäidki mõned eesti lapsed läti kooli.

Aluksne eesti 6-kl. kooliuhataja on tänaseni sakslane, selle peale vaatamata, et Eesti Hariduse- ja Sotsiaalministeerium nõudis ta vallandamist.

Riia eesti koolis on ka üks õpetaja lätlane.

Huvitavad on ka uute eesti koolide asutamise katsetele suhtumised Lätis.

18. juulil esitati 20 eesti lapsevanema poolt Läti Haridusministeeriumile palve Liepnasse eesti kooli asutamise asjus. Eesti-Läti koolikonventsiooni teostamise juhtnõuroid kohaselt peab ministeerium kuu aja jooksul tegema korralduse, kas kooli avamiseks ehk palves leiduvate andmete kontrollimiseks. Läti kohalik koolide inspektor kutsus lihtkirjadega lastevanemad, kes palvele alla kirjutasid, 9. okt. kokku. Kõik ei saanud õigeaks ajaks kutseid kätte ja sellepärast mõned puudusid mainitud koosolekult. Kool jäeti avamata, sest kõik palvele allakirjutajad ei olnud kokku tulnud. Nii pidid eesti lapsed edasi läti kooli jääma.

20. augustil esitati Heinastes 29 eesti las-

tevanema poolt palve Läti Haridusministeeriumile eesti kooli asutamise asjus.

20. septembril kutsuti Volmari läti rahvakoolide inspektori poolt palvele allakirjutajad Heinaste linna koolimajja kokku. Kuid paljudele üldse ei saadetud kutset. Ka ei olla kutsetel olnud kella-aega märgitud ja kutsutavaid olla osalt ähvardatud Lätist väljasaatmisega ja eesti kooli ülalpidamise kuludeks uute maksude määramisega, osalt aga meelitatud — lubatud abiraha anda neile vanematele laste koolitamiseks, kes oma lapsed jäta- vad läti kooli. Paljud palvele allakirjutajad ei teadnud üldse tulla koosolekule, teised jäid hiljaks, sest kutsetel puudunud kella-aeg ja koosolek peetud hommikul enne kella 12 ära ning eesti kooli asutamise palve lükati tagasi, sest ei olevat konventsioonis ette nähtud arvu olnud õpilasi.

1931. aastal esitasid Lutsimaal Nevas vallas, Greci küla eestlased palved kohalikele omavalitsusele, et avataks nende ümbruses eesti kool. See palve jäeti rahuldamata. Ka läti koolis ei avatud eesti klassi.

Lätis ei lubata enam viimaste aastate jooksul avada eesti seltsi. Lutsimaal tehti 1931. ja 1932. a. katset asutada Greci külas eesti seltsi. Palve lükati tagasi, et põhikiri ei vastavat seaduse nõuetele, selle peale vaatamata, et teisel korral saadeti registreerimisele Riia eesti seltsi põhikiri, mille alusel mainitud selts praegugi töötab. Ka Heinastes jäeti käesoleva aasta suvel eesti seltsi asutamise palve rahuldamata.

Kibedusega võib meie üliõpilaskond, kes oma ülesandeks on pidanud võimaluste piirides jälgida ka piirieestlaste päevamuresid, ülaltoodud asja-olusid alla kriipsutada.

V. P.

Meie akadeemilisest ühistegevusest

Akadeemilise ühistegevuse osa meie üldises ühistegevusliikumises peaks olema küllaltki tähtis, et selle juures tohiks peatuda eriti.

Ühistegevuse õppetooli loomisega ülikooli juurde on pandud alus meie ühistegevuse teaduslikule uurimisele. Meie majandusteaduskond on täienenud väga olulises professuuriga. Seda ühistegevuste keskastutiste sammu tuleb tervitada, kuna see näitab selgesti, kui suure tähtsuse annavad ülikoolile meie ühistegevuse praktikud. Ühtlasi tähistab see samm teataval määral uue ideoloogia algust meie ühistegevuse juhtkonnas. Mõni aeg tagasi eelistati ühistegevus keskastutis erialaliste ühistegevuskoolide

(E. Ühistegevuse Liidu — Ühistegevuskool, Põl- lum. Üh. Revisjoniliidu — Ühistegevuse insti- tuut) lõpetanud — ülikooli lõpetanuile. Ometi on ju vahe kahe õppeasutise tüübi vahel selge. Ühistegevuskool kui kutsekool valmistab ette ametnikke ühinguile (raamatupidajaid, müüjaid, ärijuhte), kuna ülikooli üles- andeks on juhtide ettevalmistamine peamiselt ühistegevuste keskastutiste jaoks. Sest sageli ka väiksemapalgalised kohad kesk- astutis võimaldavad kasustada juhtimisoskusi.

Nõnda teoreetiliselt.

Tegelikult aga meie ülikooli majandustea- duskond ei ole seni andnud veel kvalifitseeritud ühistegevulasi. Ülikoolist on tulnud küll

palju majandusteadlasi, kes aga ühistegeelisis küsimusis sageli pole kuigi vilunud. Ülikoolis on ühistegevuse teooriat puudutatud mööda minnes poliitilises ökonomias, veidi põhjalikumalt majanduslike õpetuste ajaloos ja majanduspoliitikas. Samuti puudutab ühistegevust käitismajandusteadus ja majandusõigus. Sellest aga oli vähe ühistegevuse põhjalikumaks tundma õppimiseks. Põhjalikult võib ühistegevust käsitleda ainult üks professor, kes uurib ühistegevuse struktuuri ja probleeme juba omaette distsipliinina.

Ühistegeeliste keskasutiste juhtidelt (vähemalt!) nõutakse üldmajandusteadusliku hariduse kõrval kindlasti ka ühistegevuse teoreetilist ja praktilist tundmist. Ja siin ei piisa sellest, et tuntakse ühisteooriat ainult üldsõnaliste loosungite järele. Juht peab tundma ühistegevuse teooriat nii põhjalikult, et ta oleks täiesti võimeline suunitlemaks ühistegevusliikumist. Seda tuleb nõuda eriti vaimsete keskasutiste juhtidelt. Meie ühistegevuse juhtkond on mõnel pool kahjuks veel „hädaaegne“, tihti on satunud juhiks parema ettevalmistusega juhi puudumisel. Kuid see aeg ei ole kaugel, kus ka meie ühistegevuse juhtidelt nõutakse kõrgemat, kvalifitseeritud haridust.

Ülikooli juures on ühistegevuse üldkursuse kuulamine tehtud sunduslikuks majandusteaduskonna vanema kursuse üliõpilastele. Selle kohta on avaldatud poolt ja vastu arvamusi. Meie ühistegevuse ideoloog — K. Kornel — tsiteerib koguteoses „Aasta“ VI mõningaid välismaa teoreetikuid, leides, et ühistegevus peaks olema vabatahtlik aine.

Prof. Grünfeld kaebab, et ühistegevuse loenguid kuulatakse üsna vähe, kuid kes juba kuulab, on väga väärtuslik element. (Prof.) Lavergne selle vastu ütleb Prantsusmaa kohta, et kuulajaid on küllalt, kuid õpetajaid vähe.

Ja mis jääb mul ütelda?

Tuleks pooldada vabatahtlikkust. Kui vaba tahe inimese paneb liikuma, siis on töö palju viljakam. Kui õpetaja seisab nõuete kõrgusel ja oskab oma aine teha huvitavaks, siis ei tohiks tal kuulajaid puudu olla.

Meil ülikoolis on ühistegevuse alal ka vabatahtlikkuse põhimõte leidnud rakendust. Ühistegevuse professoris loetav ühistegevuse ajalugu ja ühistegevuse seminar on soovitatavad, vabatahtlikud ained. Osavõtjaid aga leidub.

Ühistegevuse seminar on vist meil ainsamaks kohaks, kus mitmesuguseid ühistegevuslikke küsi-

simusi ja probleeme arutatakse põhjalikult ja erapooletul pinnal. Viimaseaegsest tegevusest nähtub, et oma ülesannet on võetud väga tõsiselt. Sellest annavad tõendust põhjalikud, teaduslikult distsiplineeritud uurimistööd — referaadid.

Kuid ühistegevuse professuuri ülesanded haaravad ka kaugemale. — Anda kõigile majandusteadlasile ülevaade ühistegevusest, anda kõigile majandusteadlasile kaasa ka ühistegevuse ideoloogilist pagasit, — selles õieti ongi ühistegevuse professuuri ulatuslikum ülesanne.

Akadeemilistele kodanikele on loodud veel teisi vorme ühistegevuse viljelemisel. Tähtsamad neist on Akadeemiline Ühistegevuse Selts ja Akadeemiline Kooperatiiv.

Akadeemiline Ühistegevuse Selts näib esialgsel vaatlusel olevat paralleelorganisatsioon ühistegevuse seminarile. Tegelikult on siiski erinevusi. Kui ühistegevuse seminaris käsitleti peamiselt teoreetilisi küsimusi ühistegevuse teadusalt, (ühistegevuse ideoloogia, käitiseõpetus, aga ka ülevaateid meie ühistegevusliikumise üksikute erialade kohta), siis siin harutatakse referaatkoosolekuil peamiselt elavaid ühistegevus poliitilisi küsimusi. Sinna hulka vahel ka teaduslikke uurimistööid mõne ühistegevuse eriküsimuse alalt.

Akadeemilise Ühistegevuse Seltsi tegevussuhtideks on olnud alati ühistegeeliste ideede levitamine, teadlike ühistegeelaste kasvatamine, ühistegeeliste ettevõtete asutamise õhutamise ja ühistegevuse uurimine. Neist viimane peaks leidma kõige enam rõhutamist. Seni on küllalt edukalt iga aasta Ülikooli Valitsuse kaudu kuulutatud välja auhinnatööde teemad ühistegevuse teaduslikuks uurimiseks, kuid ei ole veel jõutud niikaugele, et oleks ilmunud mõnikaalukam ühistegevusteaduslik uurimistöö. Ometi selleks asutatigi Akadeemiline Ühistegevuse Selts. Seltsi esimene esimees K. Kornel kirjutab Seltsi 10-aastase juubeli puhul 1932. aastal ilmunud juubeliväljaandes järgmist:

„Akadeemiline noorsugu olles teadusallika juures, kus tööd tehes igakord leiva lõhna järgi ei joosta, pidi mahti leidma ka ühistegevuse uurimiseks ja vastavate tööde kirjutamiseks.“

Loodame, et meil leidub tulevikus ka kirjamehi, kes ühistegevuse käsitlemisel rakendavad kõiki teaduslikkuse printsiipe. Ei piisa ainult sellest, et kirjastatakse propagandabrošüüre või pealiskaudseid tegevuse ülevaateid.

Akadeemiline Kooperatiiv töötab juba seitse aastat akadeemilise ühistegevuse praktilise rakendusvormina. Akadeemilise Kooperatiivi peamiseks ülesandeks on olnud üliõpilaste tegelike vajaduste rahuldamine õppetarvete alal. Nii on ülikooli õpperaamatute kirjastamine peaaegu eranditult Akadeemilise Kooperatiivi käes. Peale selle — igasuguste õppevahendite kauplus, korteribüroo, ajaleheväljalõigete büroo jne., mis kõik ühel või teisel viisil tarvilikud akadeemilisele perele. Lähtudes oma-

abi põhimõttest, ei tohiks tekkida ühtki kahtlust Akadeemilise Kooperatiivi vajaduses, eriti veel seetõttu, et Akadeemiline Kooperatiiv on Tartus ainsam erialaline äri üliõpilastele, seega ka tarvidus tema järele mõisteta.

Lõpuks tuleb märgitseda, et meie akadeemilisel ühistegevusliikumisel on head tahet täita neid lootusi, mis temale pannakse — teades, et ühistegevusliikumise tulevik esitab eriti suuri nõudeid akadeemilistele noortele. H. N.

Muljeid ja tähelepanekuid Ungarist

Prof. A. Saareste intervjuu „Üliõpilaslehele“

Prof. A. Saareste, kes viibis üle kuue kuu Budapestis, pidades Ungari valitsuse stipendiaadina sealses ülikoolis loenguid eesti keele üle, saabus tagasi Tartusse. See on muide esimene kord, kus eestiaegse Tartu ülikooli õppejõud pikemat aega on pidanud välismaa ülikoolis loenguid, seistes selle ülikooli õppejõudude nimekirjas. Varemalt on mõned meie õppejõud esinenud küll üksikute ettekanetega välismaa ülikoolides, näit. Königsbergis, Helsingis, Stokholmis jm., kuid pidevalt pidas loenguid esimesena prof. A. Saareste.

Jõudnud tagasi Tartusse, tuli prof. A. Saareste vastu meie soovile ja andis jutuajamise oma tähelepanekutest ning muljetest.

Prof. A. Saareste tähendab jutuajamise algul, et see oli esimene kord, kus Budapesti ülikoolis ja üldse Ungaris loeti eesti keelt. Varemalt on sääl peetud küll loenguid soome keele üle, nii ungarlaste kui soomlaste poolt, kuid eesti keelt loengutel kuulsid ungari üliõpilased esmakordselt tänavu sügisel.

Eesti keelt on prof. Saareste lugenud kaks tundi nädalas, nii teoreetilise kui ka praktilise kursusena. Kuigi üliõpilastele selle kuulamine oli täiesti vabatahtlik, siiski võtsid loenguist kogu aeg elavalt osa 6—8 üliõpilast ja üks

ülikooli õppejõud. Kuna vabatahtlikest loenguist võtsid loomulikult osa ainult need, kel eesti keele vastu tõsine huvi, siis olid tulemused ka kõigiti hääd. Nii said viimastel loengutel juba kõik kuulajad aru eestikeelsest tekstist ja kõnest ning mitmed suutsid ka ise pisut kõnelda. Oma viimased loengud prof. Saareste pidanudki ainult eesti keeles.

Üldse prof. Saareste arvates ungari üliõpilased on natuke kiirema taipamisvõime ja mõtlemisega kui meie üliõpilased. On ju eestlaste pikaldane mõtlemine ka üldisemalt tuntud.

Ungari üliõpilased olivat väga elurõõmsad, kuid sääljuures siiski töökad. „Kuldset noorust“ viljelevaid organisatsioon Ungaris ei ole. Kannavad küll mõned ungarigi üliõpilased värvimütse, kuid need on rohkem originaalsemad kui meil.

Osa ungari üliõpilasi elab erakorterites, osa aga kolleegiumides. Viimaseid on nii demokraatseid kui ka aristokraatseid. Tuntud vabameelses Eötvös-kolleegiumis elas ka prof. A. Saareste. Nimelt elab Ungaris isegi rida õppejõude kolleegiumides, peamiselt muidugi vallaselised. Sääl on neil igalühel omaette tuba elamiseks, kuna üliõpilastel on elja päale kaks tuba, üks töötamiseks, teine magamiseks. Kolleegiumis tuleb nii korter kui söök üsna odav.

Sääljuures toit on korralik ja tugev. Igal reedel tuleb aga leppida taimetoiduga, sest siis peavad katolikuusulised paastuma — ja ühes nendega muidugi ka protestandid ning kalvinistid.

Veini tarvitab ungari üliõpilane nii nagu meil piima või kohvi — aga ilma liialdamiseta. Kogu Ungaris oleku ajal ei näinud prof. Saareste igatahes ühtki purjus üliõpilast ja vist ka üldse purjus ungarlasi; üksikud liigselt lõbusas tujus olnud isikud osutusid ikka muulasiks. Sageli tuli viibida ka üliõpilaste omavahelistel koosviibimistel. Sääl lauldi (omi rahvalaule, mitte buršilaule!), naljatati, pilgati, tarvitati alkoholi, kuid kuski põlnud näha lihtsat mõtetut joomist, mida võib vahest meil kohata.

Poliitilisest elust võtavad ungari üliõpilased elavalt osa, eriti juudi- ja üldrahvuslike küsimusis. Mõned vastaval üliõpilaste ühingul on õige demokraatlikudki sihid, nõudes maareformi ja sotsiaalse olukorra parandamist, nagu hiljuti ühest ajalehtedes avaldatud deklaratsioonist selgus. Fašism ja natsism üliõpilaste seas nähtavasti jalgu alla ei saa, kuigi tuleb ette üksikuid selle liikumise pooldajaid. Nende üle aga muiatkase ja nad ise ka häbenevad kuidagi.

Samuti ka ungari seltskonnas ja poliitilises elus ei näi fašis-

mil olevat mingit märgatavamast kohta. Esinevad küll mingisugused „noolristlased“ ja „vikatristlased“, mis oma märgiga püüavad jäljendada Saksa haakristi, kuid neid ei võeta tõsiselt.

Ungari on ikkagi tugevate traditsioonidega demokraatlik maa. See on küll mõnes suhtes erinev meie omaegsest demokraatiast, tal on aristokraatset põhitooni), kuid see on siiski demokraatia. Nii ei mõtlegi sääl keegi takistada parlamendi normaalset tegevust, kuigi viimases sageli riieldakse. Seltskond ei võta seda aga närviliselt, vaid vaatab sellele kui oma rahvusliku temperamendi loomulikule avaldusele. Tülitused ja skandaalid parlamendis on nagu ventiiliks poliitilise elu pingutusele. Niiviisi ei teki kahjulikke gaase. Nii on sääl parlamendil praegugi suur tähtsus ja keegi ei kavatsengi seda vähendada.

Mis puutub Ungari välispoliitikasse, siis on see ametlikult Saksa-, Itaalia- ja viimasel ajal ka Poola-sõbralik. Sama orientatsiooniga on ka kõrgemad sõjaväelased ja aristokraatia. Kodanlikud keskkihid ja lihtrahvas ei tunne aga mingit sümpaatiat nendel maadel valitseva režiimi vastu. Nii peavad küll ajalehed kirjutama itaaliasõbralikult, kuid ungari noorus on kindlasti Abessiinia poolt. Mõni ajalehtki annab aegajalt ridade vahelt või avalikultki tunda sümpaatiat abessiinlaste kangelaslikkusele ja nende õigele asjale.

Üldiselt on kesk- ja alamkiht oma ideoloogialt meile kaunis ligidane. Muuseas on põhjamaadel ja Eestis sääl ka üsna hää nimi. Eriti eestisõbralik on intelligents, kes praegu organiseerib suurearvulist sõitu suvel Eestis peetavale soome-ugri kultuurkongressile. Sõitjaid

loodetakse saada 200—300 inimest. Kahjuks aga Ungari aristokraatia ei näita kuigi suurt huvi Eesti vastu. Nende südamed on rohkem pöördunud türklaste, tatarlaste ja üldse turaanlaste poole.

Sõbralik ja häätahlik suhtumine eestlastesse ilmneb ka selles, et nii ülikooli ringkonnad kui seltskondki on võtnud prof. A. Saareste vastu haruldast soojalt ja südamliselt. Selles suhtes jäänud tal Ungarist igatahes väga hääd muljed.

Edasi prof. Saareste räägib Ungari ülikoolidest. 8-miljonilise elanikkonnaga Ungaris on tervelt neli suurt ülikooli. Neile kulutatakse õige suuri summasid, sest Ungaris ollakse arvamusel, et haridus on väikerahval kõige mõjuvama kaitsevahend. Ka arvestatakse säälses juhtivates ringkondades vist ülikooli seisukohti märksa rohkem kui meil.

Maha kultuur! Elagu haridus!

Haridus ja kultuur

Kui juba pühad hakkasid ligemale jõudma ja ilmad ilusamaks minema, ostsin koju tulles ühe putkamehe juurest suure neljapäeva vahelugemiseks ühe pealinna seitungi. Kui seda siis oma vedrumadratsitega sohva peal selitades lugema hakkasin, jõudsin viimati sinna maale, kus hakkas üks tükk, mille pealkiri oli: „Väliseestlase mõtteavaldusi eesti orientatsiooniküsimisest, haritlastest ja ülikoolist.“ Kirja pannud oli selle tüki üks noorem jagu kirjamees, kes aga juba kuulus ja auhinnatud omas ametis. Kui ju mõned read sain sellest palast ära lugenud, hakkasid mu kõrvas liikuma ja silmamunad käisid peas ratasringi otsekui ventilaatorid. Lõin enesele käega lopsti otsaette ja mõtlesin: „No küll oleme ikka meie, era- ja muud õpetlased ja rahvas lollid! Peab siis nüüd tulema üks kolmkümmend aastat Eestist ära olnud suguvend ja meile ühe kirjamehet kaudu selle tarkuse pähe panema, et kõiges meie hädas ja viletsuses on süüdi kultuur! Ja meie jaburad kultuuritame nõnda, et kõik vabariik kanget kärsahaisu täis on, ega tule mõttelegi, et kõik kultuur on kurjast ja ainult haridus jaksab meid veel päästa!“

Sest üks ütle ju tükkikirjutaja selge sõnaga: „...kultuuri-

mõiste sisaldab endas ka negatiivseid nähteid: kultuurhaigused, kõrtsikultuur, elupõletamiskultuur ja muud. Eesti sõnale ja mõistele „haridus“ ei saa aga külge pookida midagi sarnast, vaid see on täies ulatuses positiivne mõiste ja seega meile omasem ja igapidi kohasem ja saksa „kultuuri“ mõistet kaugelt ületav.“

No kes võib selle vastu midagi öelda? Ainuke asi, mida kultuuri-sõbrad võiksid hakata meile nina alla hõõruma, on see suur ja laialdane ulaharitlaste seisus. Aga selle eest on see jälle rahvaklass, mida ühelgi kultuurrahval ei ole, vähemalt pole sellest meie kõrvu midagi puutunud. Ja eks seegi ole kohe üks positiivne külg hariduse kasuks!

Aga mina kutsun kohe kõiki üles minuga koos hõiskama: „Maha kultuur, elagu haridus! Kadugu üldse „kultuuri“ sõnagi maa pealt ära!“ Sest on ju tuline õigus, et ilma selle sõnata saab väga hästi läbi ja tema asemele „haridust“ pannes veelgi paremini. Selle kohta võib kohe näitust tuua:

Nüüd igasugumased professorid ja teadusemehed, kes uurivad ja vahivad ja kasvatavad mitmet sorti patšillusi ja pisielukaid, tarvitavad pahatihti seda sõna: „kultuur“. Nagu: „Pärmiseente kultuur õlle-

rabas“ või „reumatismi pisikute kultuur želatiinil“ või kes teab veel mis. Aga pangu sinna asemele „haridus“ — vot, hoopis teine tubakas. „Pärmiseente haridus õllerabas.“ Nüüd saab iga tohmangi aru, et neid pärmiseeni ikka tõepoolest haritakse. Sest võit siis nüüdsel ajal haridust kuskilt ilma õlleta saab.

Eks minul eneselgi läksid mõne aja kohta silmad lahti. Näe, mina olin juba lapsest peale mõtlenud ja puurind, et mis asjad need puukoolid on. Aga selgeks ei saanud. Aga nüüd on asi klaar, võin teistelegi seletada: Öunapuud ja pirnid ja kirsid ja sirelid ja musttuhad teisi on ju (senise kirjaviisi järele) kultuurtaimed ehk teiste sõnadega haritud taimed. Kuidas neid saadakse? Jõhvipealt niisama nagu muidki haritlasi: Otsitakse kõigepealt üks metsik (see on puude hulgas sama, mis organiseerumatu tudengite hulgas). See viiakse siis puukooli. Sääl lõigatakse tal oksad ära (tudengid enamasti jooksevad ise oma sarved maha). Ja siis poogib kärner (umbes „vanamees“) talle hariduse külge. Ja haritud puu on valmis. Selge ja lihtne. Nüüd, kui kultuuri asemele see eesti sõna panna, on hoopis lihtsam.

Nõnda tuleks igal pool teha. Näe — need vana aja uurijad ja arkeoloogid aga seletavad, et „venekirveste kultuur“ ja „kammkeramika kultuur“. Aga ometi palju parem öelda „venekirveste haridus“

Nii on uute ehitustega Debreceni ülikool luksuslikumaid Euroopas. Ruumid ja pargid on õige suured, avarad ning kaunid. Debreceni ülikooli suurejoonelisust näitab seegi asjaolu, et raamatukogu on ehitatud nii suur, et sellest on praegu täidetud vaid pool. Teisest poollest peaks jätkuma umbes 100 aastaks, enne kui kogu maja täis saab. Õppejõududele on soodustatud oma majade ehitamine; nendest on kujunenud terve väike kvartaal ülikooli naabrusesse.

Budapesti ülikooli 300 a. juubel, mis peeti sel talvel, oli otse riiklikuks suursündmuseks. Vastav aktuski peeti parlamendi pöörguhoones. (Olgu siinjuures vahemärkmena tähendatud, et kõige kolme soomesugu rahva ülikoolid on asutatud samal aastakümnel, sest paari aasta pärast peab 300 a. juubelit ka Helsingi ülikool.)

Mis puutub õpetusse Ungari ülikoolides, siis on see meistes mõttes erinev, et peaaegu kogu kursust püütakse ka üliõpilastele lugeda (sellest õppejõududele väga suured koormatised). Mida õppejõud lugenud ei ole või lugeda ei jõua, seda ta ei saa ka eksamitel nõuda. Nõnda saavad osalt ka mõisteta-vaks sagedased üliõpilasstreigid Ungaris.

Meie ülikoolist erinevalt on Ungaris igal õppejõul oma ruum või kahe õppejõu kohta kaksiktoad, kus nad võtavad vastu üliõpilasi, valmistavad ette loenguid jne.

Käesoleval talvel pandi Budapesti eeskujul ka Szegedi ülikoolis iga auditoriumi seinale rist, näidates, et valitsev rahvas on ristiusk. See tekitas muide väikesi hõõrumisi ja rahutusi, sest Ungaris on ju palju juute. Viimaste vastu vist see samm oligi mõeldud.

Üldse Ungari ülikoolides on vaimulikudel märksa suurem osa kui meil. Nii õpib ülikoolis terve rida munki ja nunni, kes end valmistavad õppejõududeks rohkele kirikukoguduste keskkoolidele. Isegi prof. L. Kettunen, kes samal ajal oli Ungari valitsuse stipendiaadina Budapestis, soome keele loengutel käis munki ja nunni. Mõned mungad on isegi ülikooli õppejõududeks, nii näiteks on Pécs'i ülikoolis soomeugri keelte professoriks munk.

Lõpuks tähendab prof. Saareste, et kogu ta pikalt reisilt (pääle Budapesti käis prof. Saareste lühemalt veel Balkanimail) on kõige halvem mälestus jäänud Läti piirikontrollist, kes reisijatesse kahjuks suhtub õige üleolevalt ja õpetavalt. Seda sama kurtnud ka ungarlased: tulekski Eestisse, aga kuidas sa Läti piirist üle saad!

jne., see näitab ju kohe, et meie vaprad esivanemad juba kiviajal haritud inimesed olid ega mitte metslaste kombel ringi ei jooksnud nagu seni kiputakse arvama.

Kui mu mälestus mind ei peta, siis vist pandi kinni see „Alastikultuuri ühing“, mis Kakumäel oma suvelaagrilt pidas. Eks see olnud ka õige, sest nagu juba targemad inimesed räägivad, on kultuur üks paheline ja negatiivne nähe. Eriti siis, kui ta alasti on. Aga needsamad inimesed võiksid nüüd asutada „Alastihariduse seltsi“, siis oleks kindel, et ei juhtuks midagi kombulusevastast ja siis poleks enam seda plankaedagi tarvis tolle laagripaltsi ümber ja politseinik ei pruugiks ka enam neid kumminuiaga kontrollimas käia. Hoopis selle vastu — seal võiks näha seda hariduse tuuma, millel enam mingit katet ümber pole ja koolid ja põllumeeste seltsid võiksid hakata korraldama sinna ekskursioone, et oma haridust täiendada ja lastele ja noorsoole tegelikult näidata, kuidas see haridus õieti välja näeb. Ka „kehakultuur“ võiks oma nime „kehaharimiseks“ muuta, siis saab lihtsasti aru, et need spordimehed ikka korralikult oma keha puhtaks harivad. Ja siis poleks kellelgi selle vastu midagi, kui „Kehahariduse Sihtkapitali Valitsus“ jõumeestele summasid määrab — eks see kulu sauna ja seebi ja matsalka-

rahaks ära. Ja eestlased on ju vanast ajast kuulsad oma puhtusearmastuse ja saunaskäimise pooldest. Ega vana aupaistet või tuhmda lasta.

Kultuuri kaotamisega saaksime ka lahti ühest hirmsast asjast, mille pärast iga aasta mitu korda kolemaid lahinguid lüüakse, mille pärast mõnigi teisega eluks ajaks nugade peale on jäänud ja mõni mees hoopis ära on teotatud. See on nimelt Kulka ehk teiste sõnadega „Kultuurkapital“. Siis oleks meil Kulka asemel Harka ja see on juba hoopis mehise ja tõsisema kõlaga sõna, mille paljas suhuvõtmine juba väiklased norijad ja virisejad ära peaks heidutama. Ja eks ole senine „Kultuurkapitalgi“ elav näide sellest, kui paheline ja negatiivne ja õnnetustoov sõna on „kultuur“ ja selle nominatiivsed liitumised.

Ka rahva sekka saaks seda haridust läkitada. Igas suuremas talus on ju nüüd sihuke vetruvate konkudega riistapuu mulla peenendamiseks, mille nimi on kultivaator. Milline jube sõna! Seegi tuleb eestistada. Kujuteldagu siis, kui kaunitl kõlaks kevadises hommikus vanaperemehe hõige sulasele:

„Mihkel ae, pane kõrv ja vana mära haritlasele ette ja tõmba see kesnurk õige üles!“

Aga nüüd, kus sõnale „haridus“ on kätte näidatud tema õige troon ja aujärg, ei kõlba teda ometi enam senisel kombel igasuguste proosa-

liste asjade puhul tarvitada. Seal võiks teda edukalt asendada seesamane „kultuur“, millega meie inimesed juba nii harjunud ja kokku on kasvanud. Nüüd kuulduv ju tihti ütlemist, et „hari lapse nina puhtaks.“ Selle asemel oleks palju otstarbekam tarvitada: „Kultiveeri lapse nina (või mõni muu asi) ära!“ Oleks isegi kenam kuulata, sest niisuguses seoses kaotab „kultuur ja kultiveeriminegi“ oma negatiivse kõrvalmaigu. Ka võiks tarvitada sõnade: saapahari, riidehari, kukehari jne. asemel saapakultus, riidekultus, kukekultus. Oleks parem. Ja õigel kohal oleks „kultus“ ühes lauses, mis vihastumise (see on ju ometi negatiivne nähe) kohta käib: Selle asemel, et öelda: „hari läks punaseks“, tuleks öelda: „Kultus läks punaseks.“

Selles kirjatükis oli veel öeldud, et meie ülikool ja üliõpilased ja professorid olevat puha täiesti saksapärased ja täis teutoomia ja preisi eluvõõrast ja rahvakaugest vaimu. No sellega ma olen niisamuti kõigest hingest nõus, kas või sellepärast, et olen oma lihase kõrvaga kuulnud, kuidas üks professor rääkis kord saksa keelt.

Aga sellest ma pajatan ehk mõni teine kord veidi pikemalt kui jälle mahti saan.

Teie eraõpetlane KingKong-Kongivere.

Varsinaissuomalainen Osakunta 30. aastapäeva puhul

Märtsi lõpupäevadel viibis korp! Rotalia neli kaasvõitlejat korporatsiooni sõpruslepinglase Varsinaissuomalainen Osakunta 30. aastapäeva pidustustel, kust kaasa toodi häid muljeid ja ilusaid mälestusi.

Lähema mineviku sündmused põhjustasid kartusi, et ka Soome ja Eesti üliõpilaskondade vahelises läbikäimises võib tekkida nende tagajärjel teatavat jahenemist. Siiski — näib, et üliõpilaste sõlmitud sõprussidemed on nende kahetsusväärsete nähete all vähe kannatanud. Akadeemiline terve vaim on võitjaks jäänud. Vastastikususes mõistmises on hea sõbralik vahekord jäänud häirimata. — Selline on mulje, mille korp! Rotalia kaasvõitlejad kaasa tõid Soomest sõpruslepinglaste 30. aastapäevalt.

Varsinaissuomalainen Osakunta sai oma alguse 1906. aastal Turus. Juba vanas Turu ülikoolis olid olemas enamvähem maakondliku kuuluvusega üliõpilaste rühmitused. Mõõdunud sajandi lõpupoolel, mil algas soome rahvusliku vaimu ärkamine, tulid ka üliõpilaskorraldustes keele ja meele küsimused teravalt päevakorradele. Tüliõnaks oli soome- ja rootsimeelsete vahel peamiselt keel. Omavahelised hõõrumised ei jäänud kajastumata ka seltsi elus, kust kadus senine seltsimehelik vaim. Et saavutada jälle endist tasakaalu jaguneti pika kõhelemise ja vaidluse järele 1906. aastal, mil Varsinaissuomalainen Osak. saigi oma praeguse puhtakujulise koosseisu, nii maakondlikult kui ka keelelt-rahvuselt.

Nüüd, kus liikmeid ühendas üksmeelne, rahvuslike alusele rajatud eesmärk, võis vaadata rahulikult tulevikku ja segamatult ning innukalt taotleda oma aatelisti sihte.

Naiskaasvõitlejate poolt annetati osakonnale 1907. a. lipp ning osakonna värvideks valiti kollane — punane — roheline. 1907. a. loodi ka osakonna kodukord ja pandi omad seadused maksma.

Algusaastail sai Osak. peavarju üliõpilasmajas. Peagi jäi see aga kitsaks ja ühel nõul ja jõul teiste osakondadega chitati üles uus maja, praegune nn. „Osakunta talo“. 1911. a. asuti uude korterisse.

Varsinaissuomal. Osak. kuulub palju Soome Kultuuri nimekaid esindajaid, nagu näit. riiginõunik prof. E. N. Setälä (kauaaegne ja innukas Osak. inspektor), Y. H. Toivonen, E. A. Saarimaa, prof. Niemi, prof. Tallgren jt.

Osak. auliikmeteks olid nüüd juba Manalas kantsler ja riiginõunik Th. Rein, kunstnik Akseli Gallen-Kallela ja E. N. Setälä.

Osak. on agarasti osa võtnud rahvalgustamisetööst ning toetanud ka aineliselt oma maakonna asutisi. Nii on Tenholasse asutatud rahvakool ning Paimio ja Korppoo kopsuhaigete ravilate asutamisele on kaasa aidatud ja neile annetatud raamatukogud. Osak. on ka oma rändraamatukogu. Maal on käidud mitmesuguste loengutega ja samuti on Osak. näitetrupp korraldanud ringreise.

Varsinaissuomalainen Osakunta sisemine elu erineb meie eesti üliõpilaskorralduste elust samuti palju kui teiste osakondadegi oma. Siin ei luba ruum enam lä-

hemalt peatuda. Olgu aga märgitud omapärane osakonna traditsioon:

Käsitsi kirjutatud oma lehe — „Maining'u“ väljaandmine. Selles leidub mitmesuguseid kirjutisi, nii tõsiseid kui ka lõbusaid. Lehes on avaldanud omi luuletusi kirjanikud nagu Tallgren, Haeva, Mustapäa jt. Kuid peamiseks lehe eesmärgiks on osakonna elu humoorikas käsitamine. Vaadeldakse suurendusklaasi läbi uustulnukate — „beaanide“ — nõrkusi ja vourusi ja kritiseeritakse teisigi osakondlasi. Erilist tähelepanu jagatakse muidugi õrnemsoo esindajale. Leht annab ka abieluasjus head nõu ja nagu näib mitte asjata, sest paljud liikmed on omavahel abiellunud. Lehe erilise lisana on ilmunud paar korda „Naisten ääni“ (Naiste hääl).

Osakonna senine ajalugu on kirja pandud kolmes almanakis — „Lännetär“, milledest viimane ilmus 25. aastapäevaks.

Osakonna elus lähema mineviku tähtsamaks sündmuseks oli sõpruslepingu sõlmimine korp! Rotaliaga, mille allkirjutamine toimus Tartus 12. nov. 1933. a. Korp! Rotalia 20. aastapäeval. Juba mõni aasta varem oli tekkinud Varsinaissuomal. Osak. ja korp! Rotalia liikmete vahel tihe läbikäimine ja vastastikune hea ja sõbralik arusaamine. Sellele läbikäimisele rajanedes kujuneski lepinguline vahekord, milleks olid kasvanud loomulikud eeldused.

Aastapäevaks ilmutasid osakondlased ka oma „Ylioppilaslehti“ erinumbriga (nr. 5 a), mis mitmekesise sisu juures lähineb meie orgide erinumbritele. Numbriks on kahjuks lubamatult trükivigu.

26. märtsil s. a. pühitsetud 30. aastapäeval võis Varsinaissuomal. Osak. rahuldustundega tagasi vaadata sel tähtsal verstapostil oma edukale, viljarikkale tegevusajale.

„Juhla“ - päeva hommikupoolel kogunesid osakonna liikmed kalmistule, et oma endistele inspektoritele, keda surm oli vahepeal ära kutsunud elavate seast, avaldada sügavat lugupidamist ja tänutunnet pärgade asetamisega.

Hiljem oli pidulik koosolek osakonna ruumes ja õhtul aktus-ball vana üliõpilasmaja ruumikas saalis. Osakonna orkester esines mitme hästi õnnestunud muusikapalaga, osakondlasi esines sooloettekannetega ja Kansallisteatri paremaid lavajõude kandis ette paar laulu, mis võeti vastu suurte kiiduvaldustega. Pikas kõnedereas korp! Rotalia esindaja, esimees ksv! E. Villval andis osakonnale edasi korp! Rotalia südamlikud õnnitlused aastapäeva puhul.

Ühtlasi andis ta osakonnale üle pidukinkidena meie rahvusliku eepose „Kalevipoja“ eriväljaande ja hõbedase värvirapiiri. Korp! Rotalia vilistlaskogu nimel ütles osakonnale sooje tervitussõnu Rotalia vilistlane A. Pals, kes praegu viibib Helsingis teadusliku stipendiaadina.

Aktuse lõppedes algas ball, kus lõbusas jala-

keerutuses aeg kulus imeruttu kuni aovalgeni. Istuti ka kõrvalolevas mugavas üliõpilasbaari ruumis, lauldi nii soome- kui ka eestikeelseid tudengilaule ja peeti naljatujulisi kõnesid.

Laupäeva hommikul tõi laev meid jälle kodumaale tagasi. Kaasa toodi parimad muljed ja jäi

tunne, et side üle lahe kahe üliõpilaspere vahel on tugev ja eluline.

Varsinaissuomalainen osakonnale siinkohal — veelkord kõige paremat ja head edu ning kor-daminekut tulevikus.

R. W. Pöder.

Oxfordi ja Cambridge'i üliõpilaste seisukohti sõjaküsimusis

Kahe maailma nimekaima ülikooli Oxfordi ja Cambridge'i sõudevõistluse puhul oli võimalus kõnetada mõningaid nende kõrgemate Inglise õppeasutuste kaasvõitlejaid ja õppejõude. Kõnelus kandus muuseas ka Inglise üliõpilaskondade seisukohtadele tuleviku sõja suhtes. Peab konstateerima, et nii nagu need kaks ülikooli spordiradadel on omavahel ägedas võistluses, siis samuti nende vaimne ideoloogia on erinev ja mõlemad püüavad käia sirgjoonelisel ainult oma tõekspidamiste järgi.

Cambridge'i üliõpilased koos dr. Raven'iga on eranditult sõja vastased, kaldudes isegi anarhismini. Isegi avalikkuse ees on tekitanud imestust see julge ja järjekindel mõtteviis Cambridge'i üliõpilaste keskel.

Oxfordist dr. Cruttwell ütleb aga, et oleks erakordselt raske kokkuvõtlikult otsustada salajasi veendumusi, kuid näib siiski, et Oxfordi üliõpilaste keskmine kaldub enam patsifistliku maailmavaate poole kui kusagil mujal ülikoolis.

Tuleb arvestada, et paljud armastavad arutada selliseid sügavaid probleeme vaikimisega, samal ajal ümbruskonna arvamus viisakalt kinnitades; teised aga vastupidi kirevates juhtlausetes esiletoodud mõtteis tunnustavad iseteadvust, kusjuures südames on aga kõhklus. Dr. Cruttwell tähendas: „Ülikool, kui ta oma nime väärt, peab olema arvamuste ja mõtete sulatuspott — suur dialektiline iseloomu töökoda, millest noorus ahnelt haarab igat vaimusünnitust, ulatamata suurema osa otsusteni, milliseid vanem mees võib kategooriliselt liita ilma hädaohtriku väärtõlgenduse riskita. Seepärast on meie, õpetajate, ülesanne neile anda elastseid arvamusid nii sõja kui rahu suhtes, ega tohi oma õppemeetoditega neid viia äärmustesse.“

Inglise üliõpilaste arusaamise järgi on see üllatav, et mitte kogu maailma kaasaegsed ja eriti just ühise generatsiooni üliõpilased ei ole omaks võtnud rahu probleeme. Suur enamus tänapäeva üliõpilasi on sündinud Maailmasõja kestel, 1914.—1917. aastail, ning neil on kõigil mingi kujutlus maailma vihasest lõhestamisest

suure sõja ajal. Peaaegu kõik on nad sõdurite pojad, suur suhtarv on neist orvud — sõjas langenud meeste lapsed, keda lesed on pidanud kasvatama. Ei kunagi ole lapsi kasvatatud sellise sotsiaalse olemusega vanemad, kelle oma elu on nii palju ümber kujundatud ja laastatud sõja poolt.

Inglise, eriti Oxfordi ja Cambridge'i üliõpilasi ei ole aga kasvatatud ka vihas, hävitada omi vanu vastaseid ja otsida revanši. Nemad tunnustavad, et Briti Impeerium on Bismarcki väljenduse järgi täiesti „Küllastatud riik“. Agressiooni sõjakas vaim ja ekspansiooni imperialism on inglise tudengile täiesti võõrad.

Igäuks teab, et Impeerium võib kasutada sõda kui ainult instrumenti oma riigimeeste poliitikale selle metsikuis raames. Selline psühholoogiline ja võib-olla isegi isemeelne vastikustunne sõja vastu on Inglismaal peaaegu sünnipärane, mitte ainult üliõpilaste, vaid ka lõviosa kõigile noortele inimestele, millise leiab dr. Cruttwell täiesti loomulikuna, arvestades tingimusi, milles nad on pidanud kasvama. Sellele lisab juurde dr. Raven, et Cambridge'i ülikoolis valitseb absoluutne vaen sõja vastu, mis on juba Jumala pooltki tunnustatud inimsoole kõlbmatuks.

See on kahtlemata tõsi, et tänapäeva Inglismaa haritud noorus on teinud palju suureulatuslikumaid pingutusi kui kunagi varem, et aru saada ja sümptatiseerida inimmasse, kes oma rahvustunde, kultuuri, rassi ja usu suhtes hoopis teistel ja erinevatel baasidel. Kui Impeerium edasi viiks klasside diferentseerumist, siis ühel päeval võiks riigi piiridest üle astuda uus vahe — rahvuslik diferents, mis juba kahtlemata praegu hõõgub sõena eriti Londoni ülikooli üliõpilaste südameis, kus nii palju andekaid inimesi on pärit kõikidest Suur-Britannia asumaaedest ja kes tunnevad, et neid koheldakse Inglismaal siiski võõrastena. On märgata hädaohtrikku tendentsi, mida mitmed teadlased püüavad propageerida, tekitades lahkkelisid ja rahulolematusi Briti töötute keskel ning teiselt poolt tükelda-

des üliõpilaskonna tervikut. Ühed püüavad organiseerida üliõpilasi vastavalt rahvuste järgi organisatsioonidesse ja kodudesse. Teised hoolitsevad selle eest, et süveneksid üliõpilaste keskel klassi- ja rassivahed. Need on aga hädaohlikud tõrvalondid Briti Impeeriumi püssirohuidas. N. n. „inimlikkuse sõprusest“ rahvaste vahel on mõnel pool naeruväärse õigustusega kinni haaratud. See tunduvat Inglismaalgi tänapäeval sisutu hiilgusena, kus puudub täielikult avameelsus. Kuid selle sõpruse praktiline tähendus — on see, mida Impeerium vajab kõige enam. Oxford on praegu vist ainuke ülikool Inglismaal, kus püütakse ühendada ja siluda vahesid, mis võiksid tekkida klassi, värvi, rahvuse ja keele vahel. See on ju ka kõige soovitamam, kui üliõpilased püüavad korrata ja suurendada neid kogemusi maailmas, millised on proovitud vaivustavamate ja viljakamate iseloomu distsipliinidena.

Dir. Cruttwell'i arvates tänapäeva noorus ei mõtle intellektuaalselt nii eristamatult kui maailmasõja eelse aastakümne generatsioon. Praegune on palju enam avameelsem, objektiivsem ja ka palju kannatlikum oma üldistes vaatepunktides. Sellest tingitult on Inglise üliõpilaskond kandnud oma kodudesse halva ennustuse, et on kõikunud modernse ühiskonna alused. Seepärast on arvatavasti tehtud neile ka takistusi suurema iseseisvuse soovides ja püütakse neid teha vastuvõtlikumateks autoriteetide dogmadele ja formuleitele.

On teada, et Suur-Britannia üliõpilaskonnas on praegu palju vähem huvi parteipoliitika vastu, kui enne Maailmasõda, selle vastu valitseb seal aga enam teadusi ja eksaktset õppimist rahvusvaheliste probleemide kallal, palju enam ühenduse ja leppimise mõjustusi, kui võistluse ja võitluse tahet. Inglise üliõpilaskonnas valitseb soov hääks teha ülekohtu, kui et nõuda teiselt koormavaid kohustusi ja suruda teistele ainult omi arvamusi.

Omavahelises kõneluses dir. Cruttwell ühines dr. Raveni arvamusega, et ka üldine Oxfordi üliõpilaste seisukoht on sõjavastane. Sellist arvamist võib kinnitada kogu Briti nooruse kohta. Üldiste üliõpilaste seisukohtade juures ei saa märkimata jätta, et haritud kiht omis arvamusi jääb tihti suletuks, elades vaikselt oma filosoofiale, aga mitte ei aruta igat küsimust oma kaasagsetega. Cambridge'i ülikoolis olla kümnest

ühiksa üliõpilast, kes võrdlevad sõda suurima kuriteoga inimkonna vastu ja tõrguvad sõjast igasuguses olukorras osa võtmast. Oxfordi üliõpilased aga tähendasid, et see ei ole siiski kaugeleki mitte nende arvamine. Selline otsus võib olla küll kahtlemata nii Oxfordi kui ka kõigi teiste kõrgemate õppeasutuste õpilaste kohta maksev, kui Inglise valitsus püüaks mõjustada riiki, alata sõda puht võimu-poliitilisel otstarbel. See on aga mõttetu ebareaalne hüpotees. Sõda, mille vajadus on tõsine, tuleb kaaluda ja arvatavasti tema objektiks Inglismaa suhtes on kaitsesõda õiguste-murdja vastu.

Ettepannes lihtküsimusena endakaitse probleemi üliõpilastele, võib arvata, et nad kõik nõustuvad sõjaväes teenima ja kindlasti tekiks samavõrdne vabatahtlikkude tung, milline oli 1914. aastal. Inglismaa meesüliõpilasist on üks kaheksandik sõja- ja kuningliku lennukoolide lõpetajaid, kes kahtlemata silmapilkselt astuvad vajaduse korral sõjaväkke. Lisaks neile on veel suur hulk mitmesuguste lennukoolide õpilasi, kes samuti kahtlemata on nõus riigikaitse huvides sõjaväe mundreid kandma. Oleks väga ekslik praegu teha suure hulga kõhklejate arvel järeldusi. Kindel on igal juhul, et sõja korral astub suur hulk praegusi kõhklejaid üliõpilasi otseskohe riigikaitse teenistusse. Kuid ka see on tõsi, et suur hulk ootab sund-teenistusse kutset. Raske on küll otsustada, kuidas reageerib Inglise üliõpilaskond üldise sund-kaitseväeteenistuse sisseadmisele ja kui suur on sellele vastupanek. Kui see tehakse vaenlase atakeerimise puhul, nagu üliõpilased ise ütlevad, siis contra poole moodustab elujõuetu vähemus. See koosneb mõningast kommunistist, mõningast fanaatilisest Rahvasteliidu poolehoidjast ja reast äärmistest patsifistidest, kelle arvu praegu on võimatu kindlaks määrata. Kuid kaasvõitlejad ei kahtle ka selles, et juhul, kui valitsus oma poliitikaga peaks viima riigi möödapäasmatu katastroofini — siis see vähemus võib kasvada väga suureks majoriteediks.

Kuid nii kaua, kui suurimas osas ülikoolides eesotsas Oxfordiga ei valitse liikumist rahvuslikkude kohustuste vastu, mille vajadus iga päevaga enam ja enam tõuseb päevakorrale, on ebatõenäollik, et poleks mingit massilist vastuseismist kaitseväeteenistuse sisseadmisel Inglismaal.

Jüri Adila.

Rahvakirjanduse rünnak

1.

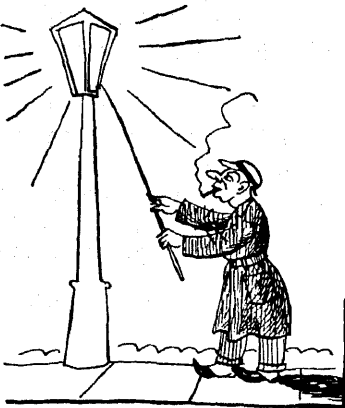
On kummaline, kui palju peab nägema vaeva mõne aabitsatõe õpetamisega! Oleks ammu aeg teada, et kogunimetusega kirjandus haaratav mõiste on nii lai, et seda tervikuna käsitleda ei saa. Raamatute tarvilikkuse-tarbetuse, kasulikkuse-kahjulikkuse üle otsustada mingi üheainsa üldmaksva mõõdupuu järele on lihtsalt võimatu, kui respektierida ka ainult algelisi loogikaseadusi. Küll on aga täiesti võimalik teatavaid astmestikke üles seada, kui hindamise printsiip on kas selgesti väljendatud või üldiselt teada. Ma luban enesele tuua siinkohal paar näidet. Kirjastuse ärijuht võib lähtuda raamatu levikust. Kirjastuse kirjanduslik nõuandja (kui niisugust ametis on) lähtub, ütleme, „kirjanduslikust väärtusest“ (hanejalad mitte halvustuse pärast, vaid lühidalt rõhutamiseks mõistet, mille mittetundjaile tuleb soovitada arusaamisega lugeda mõnda lühikestki kirjanduslugu). Ko olimees võtab vaatluse alla raamatu pedagoogilise efekti. Nõnda toimetades iga üks vähemalt võib saada konkreetse ja õige tulemuse. Ja selle vastu pole kellelgi midagi. Ainult nende tulemuste täielikku sobitamist üksteisega tahta — see oleks küll loogikavaene. Ja ometi viimast kohtab meil eriti viimaseil ajal, kus kirjanduse küsimus on saanud aktuaalsemaks kui kunagi varem. Kohtab mitmes kujus, mõnikord küll nii varjatult, et kaldud asja vabandama, sagedasti aga ka küllalt ilmselt selleks, et hakata oletama lihtsalt hää tahte puudumist.

2.

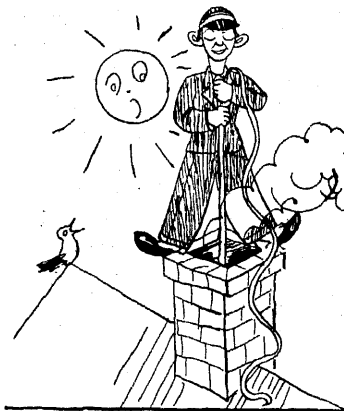
Vastutustundeline žürii, kui ta on sunnitud oma autoriteetse otsusega ühe või teise kõrvalseisja vaatekohaga vastuollu sattuma teeb õieti, kui ta avaldab oma printsiibid, millest lähtudes otsus on tehtud. Aasta parima romaani või kirjandusteose kohta üldse võin ma olla subjektiivselt teisel arvamisel, kui auhinnamõistmise komisjon. Aga kui Riigivanema auhinna žürii deklareerib, et ta hindamisaluste sekka loeb raamatu oletatava positiivse rahvuspedagoogilise mõju — siis ma vähemalt olen formaalselt rahul. Polemiseerida jääb ainult veel selle ümber, kas hüpooteesid võimaliku mõju kohta tabavad märki, või kas hindamisalus isegi veel rahvusliku prestiiži pärast ei võiks siiski olla teine — näiteks ometi kirjanduslik väärtus. Kuid need on küsimused, mis väärivad omaette esseesid. Pääasi, ma juba ütlesin — formaalselt on kõik korras. Hoopis teine on aga lugu, kui hindamisaluseid pole avalikkusele teada. Siis võib laiemas üldsuses kindla eduga tekitada väärkujutlusi.

Umbes kuu aega tagasi avaldatud RA peakomitee poolt koostatud raamatute valimik (lisana nimestikele „100 parimat eesti raamatut“) sunnib enesele just lähenema eelpoolnimetatud laadi kahtlustega. Nimestik ilmus kõikides eesti ajalehtedes päälkirja all „Raamatu-aasta 76 valitud teost“. Aga lugeja enese vaimuteravuse hooleks on jätud lahti mõistatada, millistel alustel valimik on toimunud. Sest päale žürii koosseisu pole nimestikule muid marginaale lisatud. Et nende aluste leidmine on tulemusteta töö,

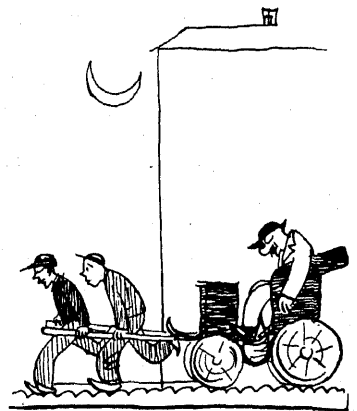
Mõned ettepanekud 1. mail vastu

Selle asemel, et teha eluvõrast rongkäiku ja mõttetult tõrvikuid põletada, võiksid tudengid parem laternaid süüdata.

... teiste organisatsioonide lippe kurepeasa otsa viia, võiksid korstnaid pühkida.

... hullumeelsetena voorimeestel kihutada, võiksid voorimehi abistada.

selgub mõnest näitestki. Kunstiliselt arvustuse järgi mitte eriti õnnestunud Gailiti „Isade maa“ seisab esimeses valimikus. Tahaksid järeldada, et on toimitud, lähtudes rahvusliku motiivi nõudmisest. Aga sellele järeldusele räägib vastu asjaolu, et Sütiste läbi-läbi patriootiline „Noored partisanid“ on pistetud teise valimikku, kuna samas tema „Päikese ootel“, mis sugugi pole vaba kriitilise skepsise jälgedest — esimesse. Kui Anna Haava luuletuskogu on juba kord valimikku võetud, miks siis teise ja mitte esimesse, näiteks Erni Hiire „Sinimägede“ kõrvale. Või on žüriil olemas mingi ekvivalendi-kordaja, mis laseb viia ühise nimetaja alla väärtust ja staaži. Ja et siis tuleb just välja summa, mis teise valimiku jaoks piisab, esimese jaoks aga mitte. Aga niisuguse ühise nimetaja leidmise võtte avalikusele teatavaks tegemise eest kogu maailma kirjandusteadus oleks žüriile sajandeid tänulik.

Meie paremad arvustajad paremates kirjanduslikkudes ajakirjades („Eesti Kirjandus“, „Looming“) on, niipalju kui arvustus pääle tutvustamise ka hindab, on lähtunud peaaegu erandita puht-kirjanduslikust väärtusest või erandjuhtudel vastupidist selgesti deklareerinud. Selle kombega harjunud publikut tuleb siis hoiatada „Valimikkude“ kriitikata usaldamist, sest seal on mitmed printsiibid aru-andmata segi paisatud. Paar näidet seesmistest vastuoludest ma esitasin. Nende arv laseks piiramatult suurendada, kui arvestada ka teoseid, mis valimikkudest välja jäetud. Nii võib küsida, miks on Shakespeare „Romeo ja Juliet“ eelistatud „Tormile“, kuna üsna üldise hinnangu põhjal viimane on parem, mõnegi autoriteedi järgi otse parim Shakespeare'i töö. On see pääliskaususest põhjustatud juhus, või žürii põhjendatud eri-seisukoht?

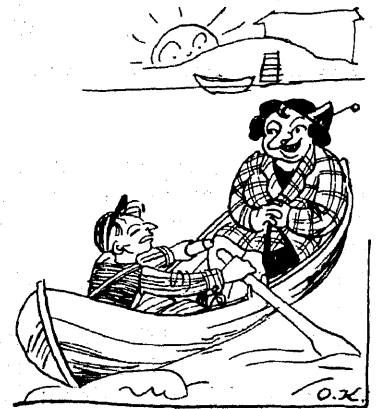
võtu rahvalähedamaks muutmiseks

... pudeleid ja klaase üksteise pähe puruks tampida, võiksid kive lõhkuda.

... ilmaasjata hommikul vara ringi joosta, võiksid tänavaid pühkida.

... jõel lõbusõite teha, võiksid inimesi ilma hinnata üle jõe vedada.

3.

Kas peaks mõni arvama, et aasta parima raamatu võiksime avastada sel teel, et korraldame lihtsalt ankeedi kirjaoskajate inimeste seas? Või nõnda, et küsime kauplustest ja raamatukogudest andmeid leviku ning loetavuse kohta. Et siis järeldada: mida loetavam, seda parem. Kui nõnda, siis iga kirjanduslik (või hoidku, koguni kirjandusteaduslik) sõnavõtt raamatute üle osutuks vähemalt ülearuks; avalikust arvustusest rääkimata — kirjanduslikke hindamiskoh-tuid, igasuguseid au- ja hinnažüriisid võiks asendada vastavate ülesannetega statistikabüroo, piisava alamametkonnaga ja jätkuvate krediitidega arvutus- ning paljundusaparaatide ning muude bürootarvete jaoks.

See võib kõlada veidi uskumatuna, aga mõtteid (või õigemini tundmusi), millest praegu-õeldut päris kindlasti järeldama peab, on ainult paar nädalat tagasi avaldanud ei keegi muu, kui järjest rohkem lugupidamist võitev Juhan Jaik, kelle kirjanduslikule (või lastekirjanduslikule) populaarsusele möödunud aastal lisandus RA peasekretäri kirjanduspoliitiline populaarsus. Ta lubab enesele artiklis „Looming ja ta tarvita-mine“, lausa muiata autorite üle, „kelle produkt-sioon on säärane, et autor ei suuda elada muidu, kui toetuste ja juurdemaksuga ajakirjade abil“. Nõndaks! Underil peaks olema Jaigi järele „kõhe tundmus“, sest tema värsid, mis on küll tõstnud eesti luulekirjanduse prestiiži kõrgemale mõnegi naabri omast, kahtlemata ei suuda teda toita nõnda, nagu toidab oma „loovat vaimu“ rahvatükk „Tantsuproffessor“ või mõni muu selletaoline. Noh, aga piinlikke järeldusi andvate eksimuste eest nähtavasti tiitlid ja ametid üksinda ei suuda kedagi kaitsta.

MEIE TEADUSTE UUDISMAALT

ANKEET XIV

Eesti ülikool eesti teaduse arendajana

Põllumajandusteaduskond: Prof. J. M ä g i

Teaduskonna sekretär ja Loomakasvatuse Kabineti juhataja prof. J. M ä g i — andes ülevaadet kabineti organiseerimisest ja tegevusest — märkis esijoones neid raskusi, mida tuli võita meil seni uude kabineti ellukutsumisel.

„Teatavasti langeb Loomakasvatuse Kabineti rajamine ühte meie Vabariigi algusega ja eesti ülikooli ellukutsumisega 1919. a. Endisel vene ülikoolil ja selle veterinaaria-instituudil, kus ka loomakasvatamist õpetati, ei olnud uuele iseseisvale asutusele midagi p ä r a n d a d a. Nii tuli saatuse hooleks jäetud järglasele soetada ja luua kõik mittemillistki. Milliste raskustega algul tuli võidelda, näitab juba abijõudude puudus, mistõttu ei saadud pidada üldse praktilisi harjutusi.

Ellukutsutud kabinett oli mõeldud ainukesena, kuid hiljem nähes aine ulatust ja tähtsust, jagati üles-

anded kolme õppetooli vahel. Algu- ses lahutati hobusekasvatuse dotsentuur, mis viidi loomaarstiteaduskonna alla — ja hiljem väikelooma ja linnukasvatuse dotsentuur agroomia osakonnas.

Õppetooliga lähedalt seosesolev Zootehnika Katsejaam asutati mõningad aastad hiljem ja seda täiesti esmakordselt. Nii ei olnud siingi vanalt ülikoolilt midagi üle võtta.

Et kõik tuli luua oma maa võimaluste ja huvide kohaselt, siis ei saadud ka mustriks tarvitada ühtegi välismaist õppetooli, vaid kõik arenes iseseisvalt. Küll on aga oma loomisel teisi arvestatud nii palju kui seda võidud, eriti Saksamaa omi. Peab aga mainima, et sellist ulatuslikku praktikumi nagu meil, ei ole kuskil mujal.“

Kuidas hindate senist õppetöökorraldust üldse ja omal erialal?

„Õppetöös pooldan kadunud prof. Põllu põhimõtet: „Üliõpilastele vähem loenguid, enam iseseisvat studiumi kirjanduse põhjal. Siia juurde tuleks arvata ka võimalikult enam harjutusi.“ Vastava õppekirjanduse puudusel ei ole aga selle mõtte täielikku teostamist võidud nõuda. Iga korraldus ja ümberkorraldus, mis sinnapoole viib, on tervitatav. — Teaduskonna õppetöö korralduses võiks soovida mõndagi muudatust, kuid kõike ei luba meie olud teostada. Näiteks põllutöö tegeliku praktika pikendamist.

Teaduskond on oma töö korraldusel alati silmas pidanud üldelundeid ja eriti põllumajanduslikke eluavaldusi. Samuti on arvestatud meie juhtivate riiklike asutuste nõudeid, ja kui säält on saabunud põhjendatud soove, on olnud loomakasvatuse õpetamiselgi suuremaid ümberkorraldusi. Esialgul on need

4.

Kõigist neist tunnustusaktioonidest rääkimine oleks ülearune, kui nendega ei saaks siduda hää kirjanduse omatasuvuse või parema tasuvuse probleemi. Laia publiku soovide järgi kirjutatud teos läheb isegi, on isegi äriartikkel. Teosed, mis on raskemad, nende publik on väikesearvuline. Kuid kirjandusekandjat publikut saab suurendada, ning üheks suurendamise võimaluseks on — hää hindamiskomisjoni pitsat. Käsitatagu seda pitsatit targa kaalumisega, olgu selged soovitamise põhimõtted ja peetagu neist kinni. Suurrahvaste best-seller'ite autor saab miljonäriks, kvaliteetkirjanduse oma ainult e l a -

t u b kuidagi oma tööst. Kuritegu rahvusliku prestiiži vastu on mõtelda, et eesti keel ainult rahvakirjandust vajab, kuna kvaliteetkirjandus ennast ei tasu, või hästi ei tasu. Algupärast väärtkirjandust, samuti kui maailmakirjanduse klassikuid — tulgu neile juurde maksta — on tarvis kui mitte muu, siis tuleviku nimel. Väärtkirjanduse õigesse valgusse asetamine, selle kaitsmine niikuinii ülekäte mineva rahvakirjanduse eest, see on ülesanne, mida meil küll kunagi pole unustatud Eelmised read on aga sihitud viimasel ajal ilmsiks tulnud vastassuunaliste taotluste eest hoiatamiseks.

Paul Viiding.

siiski olnud vähesed. Võimalik, et selles mõttes tuleb kõne alla magistriastme tähtsuse ümberhindamine, mis seotud mag. astme eksami-nõuete vähendamisega ja doktoriek-samite sisseseadmisega.

Õppetooli seniseks sihiks on olnud põhimõte, et anda teaduslikku alust loomade aretamises, söötmises ja eriti veistekasvatuses. Seda niipalju, et eriteadlased võiksid vabalt edasi töötada ja tegelikku ellu astujad enda teadmistega ka mitmekesise-mates olukordades orienteeruda.“

Kas on õppetooli majanduslik alus ja abijõudude koosseis küllaldane?

„Õppetegevuseks on assistentide koosseis küllaldane, uurimistegevuseks aga mitte. Zootehnika katse-jaama jaoks oleks hädasti tarvis ühte kõrgemapalgalist ja püsivat jõudu, kes ennast pühendaks katsejaama tööle ja saaks aastate jooksul selleks tarvilise ettevalmistuse. Ta oleks ühtlasi juhatajale abiks mitte ainult tehnilistes töödes vaid ka korraldus-töödes.“

Milline on senine teaduslik järe-lkasv teie erialal?

„Kui seda võiks hinnata teadus-likkude kraadide omandajate arvu järele, siis arvan, et võiks olla rahul-dav. Õppetooli juures on seni ma-gistriteerinud 4 isikut ja doktoreeri-nud 1. Neist on üks õppejõuna Tartu Ülikoolis, kaks juhtivatel kohtadel loomakasvatuse alal sise-riigis ja üks õppejõuna välisriigis. Magistriteerijaid on aga poole tosina ümber.“

Millised on teie olulisemad uuri-mustööd?

„Üldse kodumaa söötade toite-väärtuse uurimine, eriti aga valgu-rikaste jõusöötade (lõss, tindikala-jahu, lihajahu jne.) ja kodumaise loodusniidu heina toiteväärtuse uuri-mine. Siia juurde kuuluks ka silo-valmistamise meetodite uurimine ja nende meetodite hindamine.“

Oluline on veel Eesti punase tõu-karja ja Hollandi Friisi karja noor-loomade arenemise võrdlev uuri-mine, mis praegu käsil.

Need tööd jätkuvad. Tulevikus hakkab erilist rõhku panema kodu-maiste söötade seeduvuse uurimisele. See ongi juba alatud loodusniidu-heintega ca. aasta tagasi. Samuti tulevad selgitamisele noorkarja söö-danormid.

Neid töid pean eriti tähtsateks, sest välismaa andmed ei vasta mitte meie söötadele ja mõningad söödad ei esine üldse välismaistes tabelites (tindikalajahu)“.

Millistes väljaannetes avaldate enda uurimused?

„Ülikooli Zootehnika Katsejaama teadetes“, milliseid seni ilmunud 13 numbrit. Samuti põllumajanduslik-kudes ajakirjades, milledest esikohal „Agronoomia“. Välismaa ajakirja-dest püsivamalt Aberdenis ilmuvas — Rowetti instituudi poolt välja-antavas — „Nutrition Abstracts Review“.

Iseseisvalt on väljavõtteid aval-danud „Zeitschrift für Tierzucht und Züchtungsbiologie“ j. t.

Korrespondentsi pean kõige püsivamalt rootsi katseasutustega: „Centralanstalten för försöksvä-sendet på jordbruksområdet Hus-jursavdelningen“ — Stockholm.

Nimetamisväärt oleks veel Preisi Loomakasvatuseasutused Tsechnizis (Breslau lähedal) ja Berni Ülikooli Loomakasvatuse Instituut Helveet-sias.

Järjekindel side on veel Vene-maaga — Moskva Timirjasevi Põl-lum. Akadeemiaga, kuhu eriti tõu-raamatuid soovitakse.

Kodumaiselt on eriline kokku-puutumine Loomaarstiteaduskon-naga, kelle üliõpilastega ühised loengud!“

Kuidas on olnud õppekirjandu-sega?

„Eestikeelset kirjandust kahjuks ei ole tarviliselt olemas, võõrkeelne ei vasta aga ilma täiendusteta loen-gutele. Seepärast on loengud väga olulised. Tegelikult peaks küll loen-gutel andma juhiseid kirjanduse

käsitamiseks, mitte aga kirjandust ette kandma.“

Võõrkeelte oskusega võiks rahule jääda. See puudus võiks selgemini ilmnedu vahest magistriteerijate juu-res. Pean aga ütlema, et minu juu-res magistriteerijad on olnud väga hääd keeltevaldajad.“

Millised väljavaated oleks tule-vikus agronoomidele?

„Usun, et kohti peaks leiduma, arvestamata oma majapidamisi, ta-lusid. Kõigepealt loodan, et agro-noomide tasu, mis seni on olnud lubamatult väikene, tunduvalt para-neb. Tähtis oleks teha kandidaatide hulgas tarvilikku selektsiooni, et kohtadele pääseksid ainult tarvilike eeldustega inimesed. Valitsuse ring-kondadest on selleks igatahes lootu-si antud!“

Kas peate meie jaoskonnakon-sulentidele mudeltalundeid tarvili-kuks?

„Mudeltalund peaks sellel juhul ümbruskonnas eeskujuks olema mitte ainult enda tehniliselt korras-tuselt, vaid seda enam sisemiselt ja iseseisvalt majanduslikult tasuvuselt. Kolmandaks oluliseks punktiks on, et kõik tugineks enda sisemisele jõulisele alusele. Ei usu aga, et konsulent suudaks talu sellisena pidada. Selles on süüdi ajapuudus ja koha muutlikkus. Selline talu ei võidaks ümbruskonna usaldust.“

Lõpeks avaldas prof. Mägi mõ-ningaid arvamusi ja tähelepanekuid meie akadeemilise elu kohta.

„Viimastest akadeemilistest elu-avaldustest pean äärmiselt suure tähtsusega aktsiooniks samme, mil-lised ette võetud üliõpilasorganisat-sioonide ja vilistlaste lähendamiseks. Pean seda väga tähtsaks meie ühise riigi ja tervikliku rahvama-janduse seisukohalt. Ükskõik, kes ka seda sammu ei ole algatanud, tu-leb asja ajada täiesti erapooletult ja nii, et juba asjaajajate endi juures lahkkelisid ei tekiks.“

(Järgneb.)

KAHETÜÜBILINE RAHVUS ja Tartu ning Tallinna

Viimasel ajal on meil korduvalt avalikkuses arutatud Tartu ja Tallinna vahekordi: kas mitte otstarbekohasem ei oleks, kui meiesugune väikerahvas koondaks kogu oma elujõu ühe keskuse, riigi pealinna ümber? Mitte ainult arutatud, vaid tegutsetudki on selle probleemi lahendamiseks, viies algul Riigikohtu ja selle järele Tehnikateaduskonna Tartust Tallinna. Näib, et diskussioonis olnud küsimust on peetud Gordiase sõlmeks, mis ootab meie aja Aleksandrit.

Meil tuleks siiski vaadata sellele sõlmele, nagu saaks seda mõistuse varal harutada. Piirdugem seejuures käesoleval korral ühe ainsa probleemiga — nimelt, kas ühe keskuse ümber koondatud, või aga detsentraliseeritud rahvus on soodsamas olukorras ja kuidas on lugu eriti väikerahvuse juures.

Tsentralisatsiooni poolt tuuakse muidugi ette just viimane argument. Väikerahvus ei tohi oma jõude killustada, vaid peab kogu oma vaimse energia koondama ühte kohta, poliitilise võimu asupaika, et võimsalt toetada igat selle ettevõtet. Ülejäänud maa on ainult allikas, kust ammutatakse sellesse reservuaari, et nii olla ikka valitsuse teenistuses. Või tuleks arvestada esikohal rahva vajadusi?

Kuigi nii Riigikohtu, kui ka Tehnikateaduskonna Tallinna koondamise motiivides veidi teiste sõnadega on väljendatud just niisugust mõtet, nimelt valitsuse vajadust omada vastavaid asutusi käepärastolevas kauguses, oletame, et rahvuse koondamine ühe tsentrumi ümber on vajalik energia pillamise vältimiseks.

Tõepoolest, meie riik on liiga väike ja vaene, et kanda tarbetuid institutsioone, või ka tarvilikke kahekordselt. On täiesti õige — kahekordseid institutsioone ei tohi tarbetult olla! Aga kas meil oli neid? Vististi tekkisid näit. kõrgema hariduse alal esimesed dubletid sellega, et teatavad laboratooriume vajavad ühel ajal nii Tehnikateaduskond Tallinnas kui ka kaks-kolm teist teaduskonda Tartus. Või on see ainult ülemineku ajal nõnda?

Aga seame ennast nüüd hetkeks — mitte tartlaste seisukohale, vaid seni (meie iseseisvuse esimese 15 aasta jooksul) kehtinud olukorra platvormile ja küsime, kas kõnelevad mingid kaalutlused radikaalse muutuse poolt, mis peaks meie rahvuse tihedalt tsentraliseerima?

Ainuke, mida oskaks leida, on see, et rahvusliku jõu ja võimete koondamiseks on vajalik meie rahva olek ühe keskuse ümber, ühe keskuse

läbi kujundatult ja seega — kogu rahvus ühte tüüpi.

See mõtteviis, põhjeneb aga kahjuks täielikul eksitusel: nimelt sotsioloogilise nähte mehhanistlikul käsitlemisel.

Isegi oletades (mis tegelikult ei vasta olukorrale), et majanduslikult oleks kasulik selline rahvuslik tsentralisatsioon, kõnelevad ometi sotsioloogia põhimõtted kindlasti niisuguse lahendamise vastu. Kuulus antropogeograaf Fr. Ratzel tsiteerib oma teose kõnesolevasse küsimusse puutuvas lõikes „kahetüübiliste rahvuste“ puhul läinud sajandi prantsuse uurijat Chevalier'i.

„Ühetüübilised rahvused on nagu ära kuivanud vanapoiss,“ on selle Ratzeli poolt pooldatud autori kokkuvõte.

Rahvuse edu sõltub tema võimest, luua mitmesuguseid diferentseerunud ja kõrgele arenenud tüüpe, millised omavahelises võistluses viivad edasi tema vaimset ja majanduslikku arengut.

Selle seisukoha tõestuseks tuuakse Inglismaad, kes võlgneb oma arengu eest tänu just mitmesuguste väga diferentseerunud tüüpide olemasolule. Pea- ja sadamalinna Londoni kõrval on ikka vaimsete keskustena etendanud olulist osa majanduselu tuiksoontest kõrval olevad väike-linnad Oxford, Cambridge, Canterbury ja ka York. Edasi on tööstusalad ennast tugevasti diferentseerinud ja maailma juhtivaks riigiks muutumist võlgneb Inglismaa oluliselt sellele, et šotlased inglise rahvusega ühinesid, aga temasse ei sulanud.

Oluline on nimelt see, et kõik rahvusse kuulavad eritüübid ennast alistaksid rahvuse kõrgele mõttele. Selle juures teatavate omapärajoonte säilitamine ei ole aga pahe ei rahvusele ega sellele eriilmelisele rahvaosale, muidugi ainult seni, kuni viimases rahvuse kui terviku huvid on esiplaanil, s. o. kuni tema liikmed ennast enne tunnevad rahvuse ja alles teises järjekorras tole „eritüübi“ liikmetena.

Sellised erinevad tüübid ühe rahvuse piirides on ikka olnud kasuks sellele kui tervikule, kui need eritüübid mitte ei ole tähendanud lihtsaid sotsiaalseid erikihistusi, vaid on olnud sotsiaalsed läbilõiked, milles ka esindatud kõrgem kultuur. Näiteid niisugusele soodsale diferentsiatsioonile võiks tuua igalt eduka kultuuriarenguga maalt. Vana-Hellase Mileet, Ateen, Sparta ja Korint, Põhja-Ameerika jänki ja virgiinlane,

— et ainult tuua paar näidet, üks kõige vanematest ja teine kõige uuematest sellistest nähetest.

Muidugi on mõnikord ajaloos tulnud ette teravaid kokkupõrkeid selliste rahvuse eritüüpide vahel. Kuid see on juhtunud siis, kui eritüüpe siduv rahvusteadvus on muutunud nõrgaks ja kui ei ole võimelist riiklikku organisatsiooni eritüüpe koordineerimas. Pinevusi tuleb ainult veel siis, kui riiklik keskvoim unustab oma rahvusliku, koordineeriva ülesande ja ennast ühekülgselt rakendab üheainsa rahvuse esineva tüübi ülevõimu loomisele ja teise (või teiste) rahvuslikult samaväärtuslike tüüpide alla surumisele.

Sellised ebanähted on seega tekkinud vaid rahvuse lagunemise või aga ühe eritüübi liigse võimuhaaramise ajajärgul; seega siis, kui on häiritud rahvuslike eritüüpide normaalne ühtlustatud koostöö.

See normaalne ühtlustatud koostöö võib avalduda teat. ülesannete jagamises (majandus — vaimne kultuur), või aga võistu sarnaste ülesannete kallal töötamises. Mõlemal korral võib olla rahvusel sellest ainult kasu, välja arvatud ainult siis, kui osade jagamine muutub täielikult sotsiaalseks kihistumiseks — üks ainult kõrgemate ja teine ainult alamate funktsioonidega. Viimasel puhul on tegemist ebanähtega, mis viib kas sisemistele hõõrumistele või aga ühe tüübi kui rahvuse loovtegi hävingule.

Näiteks võiksime tuua Prantsusmaad, mis on võrdlemisi väga tsentraliseeritud, kuid täiesti „ühetüübiliseks“ on muutunud ainult langusajajärgul, absolutismi võidupäevil.

Nimelt tasakaalustasid mõjukad vürstid, nagu Bourbonid j. t. Pariisi osatähtsust kuni reformatsiooniajastuni ja esimeste Bourboni-kuningate ajal pakkusid hugenotid vajalikku vastukaalu. Pärast Nantes'i edikti tühistamist muutus Prantsusmaa ühetüübiliseks ja ühtlasi sisemiselt nõrgaks. Suureks Prantsuse revolutsiooniks oli jälle tõusnud provintsi osatähtsus — muide alles uuemad prantsuse ajaloolased on hakanud küllalt hindama provintsi rolli revolutsiooni arengus. Iseloomustav on ka, et Prantsuse revolutsiooni vastumõjud kristalliseerusid just maa-alaliste tüüpide ümber: Gironde ja Vendée. Mis puutub Napoleonisse, siis olid selle ajajärgu kandjateks juhtideks just mitte-pariislased ja selle hiilgava episoodi lühikest kestust võib just seletada asjaoluga, et keiserlik režim ei võimaldanud provintside rahvuslikult mõjurikast arengut. Mis puutub läinud sajandisse, siis on siin teiste linnade osatähtsus osutanud pidevat arengut ja meie teame, et 1870./71. a. sõjas Pariisi vallutamine veel ei murdnud Prantsusmaa vastupanu. Ümberpöörduvalt: provintsiaalne Prantsusmaa andis suuna 3. vabariigile just vastuolus Pariisi kommunistlike kalduvustega.

Prantsusmaa on õpetlik näide selle poolest, et teda ennast ja tema ajalugu mitte-tundjad tihtilugu toovad Pariisi rahvusliku ideaalse tsentrlisatsiooni näitena. Kahtlemata on Pariis Prantsusmaa tsentrum ja pea-tüübi esindaja, kuid selle kõrval esineb veel rida eritüüpe, mis koguni on tekitanud nn. regionaalse liikumise ja millistele Prantsusmaa oluliselt võlgneb oma vaimse viljakuse ja majandusliku stabiilsuse.

Samasugused nähted esinevad kõikide arenguvõimeliste kultuuride juures. Saksamaa on kujutlematu ilma Weimar-Potsdam-München liigestumiseta, et nimetada ainult tähtsamaid tüüpe. Venemaal varem Kiiev-Novgorod-Moskva, hiljem Peterburg — Moskva. Samuti Itaalias, Rootsis, Norras jne.

Meil Eestis on kujunemas Tartust Tallinna kõrval teatav eritüüp, mis vajutab oma erilaaduse pitseri elanikkonnale. Rõhutan, on kujunemas, et edendada sellise — täiesti eestluse üldtüübi raamides oleva ja just selle tõsirahvuslikust esindava eritüübi arengut, on viimasel ajal tekkinud just tendents, teha Tallinnast meie rahvuse ainutüüp.

Niisugune kunstlik arengupidurdamine on eriti kardetav väikerahvusele, sest seal ei esine muid sotsiaalseid diferentsatsioone, mis suurrahvuse juures võivad üles kaaluda tüübi-vaesestumise nähte. Tuleks taibata, et ühetüübiline väikerahvas — „steriilne vanapoiss“ — on võimetu kultuuriloominguks ja arenguks, sest ainult mitmekesisus võib viia edasi arengut. Rahvuslik areng tähendab teat. ühtlust mitmekesisuses, kui aga ühel rahval ei ole seda sisemist mitmekesidust, siis ta kas jääb kängu, või areneb võõrmõjude all — kusjuures temas läheb kaotsi rahvuse kui kõrgema printsiibi väärtus.

Meil peaks tõsiselt silmas peetama hädaohtu, mis peitub rahvuse ühetüübilisuses. Kui peale kultuurilise ja vaimse momendi, mida seni ainuüksi oleme riivanud, veel meelde tuletada, et samasugused kaalutlused käivad ka majanduslike nähete kohta ning et ka riigikaitse huvid nõuavad (eriti uudses sõjas) rahvuslikku detsentraliseerimist.

Meie rahvuse, riigi ja kultuurilise ning majandusliku arengu huvides peaks meil arenema vähemalt kaks selgepiirilist rahvuslikku tüüpi, kui meil ka arvulise väiksuse juures võib-olla ei ole võimalik rohkem vaimselt täisväärtusliku ilmestusega tüüpe luua. Loomulikult ei ole Tartu selle teise tüübi ainukene kandja, vaid kogu Lõuna-Eesti kuulub sellesse osadusse. Kuid see tüüp ei kujune ialgi küllalt väärtuslikuks teguriks meie kultuuri arengus, kui just selle vaimsel keskusel, Tartul, ei ole vastavad võimalused.

Magnd.

Tehnikateaduskonna poleemikat

Kuigi tehnikateaduskonna küsimus on nüüd juba otsustatud, siiski asja täielikkuse ja ülevaate mõttes toome veel mõningaid tsitaate otsustamise eelsest poleemikast ajakirjanduses. „Postimehes“ 16. aprillil käsitletakse Tallinna kui ka Tartu kalkulatsioonide pealkirja all „Tehnikateaduskonna kulud Tartus ja Tallinnas“. Leht kirjutab:

„Nagu kuuldu, olevat need kalkulatsioonid siiski sisaldanud mõningaid vigu: Tehnikateaduskonna ülalpidamise kulud Tartus olevat võetud seal umbes 30.000 kr. võrra suuremad tegelikkudest kuldust. Nii näiteks olevat seal olnud tegemist ligi 10.000-krooniste valgustuse ja küttekuludega, mida aga tegelikult ei kannu ülikool, vaid Tartu linn.

Asutamiskulud Tallinnas olevat antud aga vähemad tõelikest kuldust, mistõttu siis projekt olevat kõnelnud rohkem Tallinna kasuks.

Nüüd aga olevat need haridusministeeriumi poolt esialgselt välja töötatud kalkulatsioonid uuesti ümbertöötamisel, et saada asjast täpset ja õiget pilti.“

Nõnda siis näib, et tehtud kalkulatsioonid on koguni ümberkalkuleerimisel. Lõpuks puudutatakse kirjutises veel küsimust, kas Tallinna peaks jääma Tartu ülikooli teaduskond või iseseisev kõrgem õppeasutus, öeldes:

„Seni on räägitud tehnikateaduskonna viimisest Tallinna. Mõnede ringkondade arvates tuleks kaalumisele võtta ka see, kas ta ka Tallinnas jääb töötama Tartu ülikooli tehnikateaduskonnana, või muudetakse ta iseseisvaks kõrgemaks õppeasutiseks. Seni, nagu kuulda, on jäädud siiski selle juure, et ta jääks edasi Tartu ülikooli tehnikateaduskonnaks, nii et teaduskonna dekaan kuuluks ülikooli valitsusse ja nõukokku, ja teaduskonna asjaajamine õppejõudude valimine jne. sünniks Tartu kaudu: Tallinnas teaduskonna koosolekul otsustatud asjad tuleksid heakskiitmiseks, otsustamiseks või haridusministeeriumile kinnitamiseks esitada Tartusse ülikooli valitsusele või nõukogule. See teeks asjaajamise pisut keerulisemaks ja see keerulisus on vabandataw ainult sel juhul, kui

selle asukohaga võidetakse teisi suuremaid paremusi.“

Varasemates sõnavõttudes on ka üht-teist huvitavat, mida eelmises numbris kahjuks ruumipuudusel ära tuua ei saanud. Ka siin on peamiseks sõnavõtjaks olnud „Postimees“, kuna Tallinna lehed üldiselt tehnikateaduskonna küsimuste käsitlemisel näivad olevat õige tagasihoidlikud. Olgu nimetatud 18. märtsi „Postimehes“ dr. G. Reimani sõnavõtt, kes leiab, et Kopli, kuhu tehnikateaduskond oleks Tallinnas kavade kohaselt asutatud, on kliimaliselt kõige halvemaid Tallinna linnajaguksid. Arst arvab, et Kopli poolsaarel varitseb meie noori teadusejüngreid ühelt poolt tiisikus, teiselt poolt jooksva. Ta küsib: „Kas tasub seda kõike mõne joonestussaali mugavus, kus pealegi pool aastat nii vähe valgust, et tuleb isegi keskpäeva ajal kunstliku valguse juures töötada.“

Sama päeva lehes tuuakse teises kirjutises ülevaatlilik pilt tehnikateaduskonna Tallinna üleviimise kulutustest.

Kirjutatakse:

Mis puutub aga tehnikateaduskonna üleviimise otsusesse, siis ministeeriumidevahelise komisjoni otsused, vähemalt ajakirjanduses avaldatud kujul, on mõnes asjas esialgu veel kaunis vähesed. Seal öeldakse Tallinna paremate võimaluste suhtes peale muu:

„Tartus tuleks, välja arvatud tehnilise keemia laboratoorium, kõik uuesti luua, kuna Tallinna Koplis senise tehnikumi ruumides on olemas suured kabinetid, laboratooriumid ja joonestussaalid ühes sisseseadega, millede koguväärtus 30 miljonit. Neid on võimalik kasutada väheste ümberkohendamistega ja neid täiel määral tegevusse rakendada. Tartus näiteks Soola tänaval, kus kujuneks ehitusosakonna peaaruum, pole hoonel lage ega kütteseadet, mille ehitamine ja korraldamine nõuab aga suurt kulu. Ainuke nimetamisväärne ala, mis Tallinnal puudub ja tuleb rajada, on

tehnilise keemia laboratoorium, kuid selle korraldamine komisjoni arvates tuleks kaugelt odavam kui Tartus Soola tänaval tugevus- ja elektrotehnilise laboratooriumi sisseseadmine.“

Peale tehnilise keemialaboratooriumi Tartus siiski on olemas veel ka teisi asutisi, mida Tallinnas pole ja need asutised on kaunis kallid.

1. Nii näiteks praegune Tartu ülikooli füüsikalise keemia laboratoorium on varustatud kalliste ja täpsate riistadega, mis maksavad kogusummas 80.000 krooni. Siiski pole seal midagi üleaurust, vaid kõik on hädavajalik.

2. Samuti ülikooli anorgaanilise keemia laboratooriumi varandusi hinnatakse 146.000 kroonile. Sellest 57.000 krooni moodustab raamatukogu väärtus, mille uuesti asutamine läheks, võib-olla veelgi kallimaks.

Tõsi küll, kõiki neid varustusi pole vaja õppetööks tehnilises õppeasutises, kuid et seada sisse laboratoorium, mis annaks töötamisvõimalusi 30 üliõpilasele, siis see läheks maksma umbes 25.000 krooni. Teaduslike tööde tegemiseks sel juhul kuigi palju võimalusi ei oleks.

3. Hädavajalik on ka tehnoloogia laboratooriumi asutamine, mis läheks maksma 35.000 kr.

4. Orgaanilise keemia laboratoorium 15 inimesele töötamiseks ilma aparaatide muretsemiseta läheks maksma 18.000 krooni.

5. Tartu ülikooli füüsika-instituudi väärtust hinnatakse praegu 400.000 kroonile. Kui aga tahetakse sisse seada uut, olgugi vähemaulatuslikku, mis täidaks aga täiel määral kõrgema tehnilise õppeasutise nõudeid, siis see läheks ka maksma 200.000—300.000 krooni.

Ainukeseks laboratooriumiks, mis Tallinnas on ja Tartus pole, on ehitus- kui ka keemiainseneride õpetamiseks vajalik tugevuslaboratoorium, milline on olemas Tallinnas asuval riiklikul proovikojal. Selle laboratooriumi töö aga kestab 6-nda semestri üliõpilastel ainult 1 semestri 4 nädalatunni ulatuses, mis moodustab ainult 1,6 prot. tervest tehnikateaduskonna stuudiumitööst.

Siinjuures olgu aga mainitud, et katsekoja aparaate pole sugugi kohane tarvitada õppetegevuseks. Pealegi on meie katsekoja aparaadid ise ka juba vananenud, sest viimase 8 aasta jooksul pole neid täiendatud, olgugi et ka tehnikateadus sel alal on teinud suuri edusamme.

Tehnikateaduskond Tartus †

Vabariigi Valitsuse koosolekul 29. aprillil oli arutusel tehnikateaduskonna asukoha küsimus. Vabariigi Valitsus on otsustanud tehnikateaduskonna asupaigaks määrata Tallinna.

Vabariigi Valitsuse koosolekust küsimuse arutamisel võtsid osa ka ülikooli rektor J. Köpp ja tehnikateaduskonna dekaan J. Kopvillem.

Õppetöö peaks tehnikateaduskonnas Tallinnas algama juba eeloleval sügisel.

Tugevuslaboratooriumi sisseadmine õppetstarbeks läheks maksma umbes 30.000 krooni. See oleks kulutus, mida Tallinnas esialgu poleks vaja teostada.

Muudest Tartu kulutustest, mis Tallinnas ära jääksid, oleks veel Soola tänava maja remont, mis läheks maksma umbes 7.000 krooni ja Gildi tänava maja remont, mis läheks maksma umbes 2.500 krooni

Tallinnas läheks seega asutamiskulusid 458.000 krooni, Tartus ainult 39.500 krooni ehk 418.500 kr. vähem.

Tallinnas Kopli maja mahutab umbes sedasama või natuke rohkem, kui Tartus Gildi ja Soola tänava majad kokku. Siiski seal on ka puudusi, millede kõrvaldamine läheb kaunis kalliks. Seal pole näiteks gaasi. Tekib küsimus, kas viia sinna ligi 7 kilomeetri pikkuselt gaasitorustik, või ehitada sinna uus gaasivabrik.

Ka muid uusi ehitisi tuleks leida või püstitada, kuhu paigutada laboratooriumid.

Majapidamise alalt olgu veel nimetatud, et Tartu linn annab siin prii kütte ja valgustuse.

Jooksvad õpetamiskulud (laboratooriumide ülespidamine ja õppejõudude palgad) oleksid tehnilises õppeasutises nii Tartus kui ka Tallinnas umbes 70.000 kr. aastas.

Kui aga teostada tehnilise hariduse andmist Tallinnas, siis tuleks Tartusse luua rida uusi õppekohti: nimelt 4 keemia õppekohta, 2 matemaatika õppekohta, 1 füüsika õppekoht, 1 ehitusõpetuse andja õppekoht põllumajandusteaduskonna üliõpilastele ja Tallinna tuleks luua geoloogi koht. Kõigile neile õppekohtadele tuleks juure arvata veel assistendid. Seega paralleelsete õp-

pekohtade kulusid tuleks lisaks igal aastal 55.000 krooni.

Siin on võetud kulutused ainult kõige jämedamates joontes. Need tõsiasiad ei räägi midagi majanduslikult Tallinna kasuks. Neile lisaks võiks tuua veel terve rea pisemaidki asju Tartu kasuks. Nii Tartu ülikoolil on suur geoloogia instituut rikkalikkude kogudega. Tallinna tehnikumil on küll ka olemas oma geoloogia kabinett, kuid meil on olemas algkoole, kus on paremad ja täielikumad geoloogia kabinetid. Nii mitmel alal. Seal olemasolevad ei vasta kõrgema tehnilise õppeasutise nõuetele ja pealegi on neid kesktehnikumil endale tarvis.

Lõpuks olgu mainitud veel seda, et mitmete asutiste organiseerimine Tartus on praegu pooleli, hulk tööd on juba tehtud, kuid ülekolimisel sest läheks palju kaotsi ja tuleks nii mitmeid asju uuesti alata.

29. märtsil „Postimehes“ peal kirja all „Tartu põhjused“ heidetakse pilku seadustele ja määrustele, millede alustele Tartu ülikooli juurde on loodud tehnikateaduskond.

„Vabariigi valitsuse ettepanek riigikogule 21. juunil 1933. a. ülikooli seaduse muutmiseks, kus endine 18. juunil 1925. a. riigikogu poolt vastuvõetud ülikooli seaduse par. 6 muudetakse järgmiskujuliseks:

„Ülikool jaguneb järgmisteks teaduskondadeks: 1) usuteaduskond, 2) õigusteaduskond, 3) arstiteaduskond, 4) filosoofiateaduskond, 5) matemaatika-loodusteaduskond, 6) loomaarstiteaduskond, 7) põlluma-

jandusteaduskond, 8) majandusteaduskond ja 9) tehnikateaduskond.“

Edasi paragraaf 101-es lisatakse Tartu ülikooli poolt jaotatavatele teaduslikkudele kraadidele veel juurde „insener“ ja „doktor insener“ kraadid.

Selle ülikooli seaduse muutmise eelnõu kohta seletatakse valitsuse ettepaneku põhjenduses peale muu järgmist:

„Tehnikateaduskonna ellukutsumine peaks toimuma järk-järgult nii õppeaastate kui ka õppeharude suhtes. Esialgu tuleks luua üksahaaval mõned õppekohad matemaatika-loodusteaduskonna juurde, kus selle tõttu kujuneks inseneriteaduse osakond. Kui suurem osa koosseisus ettenähtud kohtadest täidetud, tuleks nad ühes mõne praegu juba oleva õppekohaga üle viia iseseisvasse teaduskonda, mille etteotsa siis ka dekaan valitakse.“

Kõige selle kohta annab vabariigi valitsus vastavad määrused.“ See seaduseelnõu läks veel riigikogu hariduskomisjoni, kes esitas ta uuesti muutmatault riigikogule vastuvõtmiseks.

Esimesel lugemisel 6. veebr. 1934. a. seletab riigikogu hariduskomisjoni aruandja Theodor Tallmeister peale muu:

„Viimasel ajal on ajakirjanduse kaudu saanud tuttavaks, et vabariigi valitsusel olevat uus plaan, korraldada asja nõnda, et tehnilise teaduskonna esimesed kursused oleksid Tartus, kuna kõrgemaid kursusi võiks siin Tallinnas korraldada. Seda seisukohta ei ole komisjon ametlikult kaalunud, aga erateel komisjoni liikmetega mõtteid vahetades olen saanud mulje, et sellele seisukohale

komisjon ei hakkaks vastu vaidlema, seda enam, et selle tagajärjel ei pruugiks muuta seadust. Kui vabariigi valitsus ühelt poolt ja Tartu ülikooli valitsus teiselt poolt leiavad võimalikuks asja nii korraldada, et pool teaduskonda väljaspool Tartut asub, siis ei saa midagi selle vastu olla, sündigu see tehnikateaduskonnaga või mõne muu teaduskonnaga."

See seaduseelnõu võetakse vastu esitatud kujul kõigil kolmel lugemisel ja on avaldatud Riigi Teatajas nr. 18, 1934. a.

Määruse järele tehnikateaduskonna teadus- ja õppeasutiste ellukutsumine ja nende asukoha määramine toimub küll haridusministri otsusega, kuid Eesti Vabariigi Tartu ülikooli seaduse par. 10 ette nähtud korras.

See paragraaf käib aga järgmiselt: „Ülikooli teadus- ja õppeasutuste arvu ja nende koosseisu määrab kindlaks ülikooli nõukogu vastava teaduskonna ettepanekul, ülikooli eelarve piirides; selle otsuse kinnitab haridusminister.“

Need seadused andsid ülikoolile kindla aluse tehnikateaduskonna kujundamiseks. Pole tulnud kuulda vaele ka mingit konkreetset juh-

tumit, kus ülikoolile oleks võidud teha etteheidet seadusest ja määrustest kõrvalekaldumises tehnikateaduskonna loomisel. Teaduskond on loodud normaalaja kestes, nii nagu seda on nõudnud õppetöö.

Et õppetöö pole teostatav kahes kohas, ka seda on arutanud ülikooli nõukogu ja on asunud seisukohale, et seda saab kõige otstarbekohasemalt teostada ainult siis, kui kõik õppetegevus koondatakse ühtekokku Tartu ülikooli juurde. Selle seisukohaga ülikool on esinenud ka vabariigi valitsusele.

Selle seaduse põhjal antakse vabariigi valitsuse poolt 23. aug. 1934. aastal tehnikateaduskonna asutamise määrus, milline on ilmunud Riigi Teatajas nr. 71, 1934. a.

Sealgi on jutt Tartu ülikooli tehnikateaduskonnast ja tema asukoha suhtes pole seal midagi lahtist. Seal öeldakse paragraaf 13-ndas:

„Matemaatika-loodusteaduskonna tehnikaosakonna ja tehnikateaduskonna õppetöö korraldatakse nõnda, et leiaksid kasutamist Tartu ülikooli seadmed, instituudid, laboratooriumid ja teised õppeasutised Tartus kui ka Tallinna tehnikumi seadmed ja laboratooriumid Tallinnas.“

Par. 14 lisab sellele:

„Tehnikateaduskonna laboratooriumid, kabinetid ja teised õppeasutised asutatakse tarviduse järgi, kusjuures nende moodustamiseks kasutatakse ära ka eelmises paragrahvis nimetatud Tallinna tehnikumi seadmed ja laboratooriumid, mis antakse üle Tartu ülikoolile haridus- ja sotsiaalministri otsusel pärast tehnikumi tegevuse lõpetamist.“

Sama määrus näeb ette, et tehnikateaduskonna dekaani ja sekretäri asukoht on Tartus ja et peale dekaani seatakse ametisse prodekaan, kes on abiks Tallinnas asuvate teaduskonna õppeasutuste valimise ning neis toimuva õppetegevuse juhtamise alal. Prodekaani asukohaks on nähtud ette Tallinnat.

Nagu kirjutise algusest aru võib saada, on need andmed toodud peamiselt haridusminister N. Kannu viitamisele oma avalikus seletamises 21. märtsist s. a., nagu ei saaks juttu olla mingisugusest teaduskonna üleviimisest, kui pole veel kindlaks määratud, et tehnikateaduskonna asupaik on ainult Tartu.

Luuakse „Akadeemiline Liit“

seltside ja korporatsioonide vilistlaskogude koostööl.

Eesti üliõpilasorganisatsioonide vilistlaskogude esindajate üldnõupidamisel moodustati teatavasti komisjon, mis töötaks välja akadeemilisi haritlasi ühendava üldliidu organiseerimiskava. See komisjon pidas nüüd Tartu üliõpilasmajas oma esimese koosoleku, millest võtsid osa Eesti Korporatsioonide Vilistlaskogude Liidu esimees prov. Aleks. Imelik, Üliõpilaseltside Vilistlaskogude Liidu esimees prof. Ernst Ein, eesti naiskorporatsioonide vilistlaskogude esindaja prl. Hilda Viira ja Eesti Üliõpilaskonna esimees Ilmar Tõnisson.

Komisjon konstateeris üksmeelselt vajadust luua liit, mille ülesandeks luua haritlaskonna laiemate ringkondade kontakt Tartu ülikooliga, süvendada akadeemilise hariduse väärilist hindamist ja toetada kõlbeliselt ja majanduslikult ülikooli ja üliõpilaskonda. See loodav organisatsioon, mis esialgu ehitub olemasolevatele vilistlaskogude liitudele ja neist väljaspool olevatele vilistlaskogudele, kannaks nime „Akadeemiline Liit“.

Liidu ligema tööülesandena mainiti üldise aukohtu korra väljakujundamise tarvet. Ka tõsteti üles mõte, anda välja ühine haritlaskonna aastaraamat, milles peale muu avaldataks kõigi üliõpilasorganisatsioonide

vilistlaskogude liikmete nimekirjad ühes ligemate andmetega isiku kohta. Koostöö võimalusist Üliõpilaskonnaga käsitleti vajadust muuta „Üliõpilasleht“ kogu eesti haritlaskonna häälekandjaks, mida telliksid vilistlaskogud terves koosseisus, ühtlasi seda ka sisuliselt varustades kaastöoga. Samuti oleks üliõpilasmaja laiendamine üliõpilaskonnale väga raske ilma vilistlaskonna kaasabitaga.

Koosolek, kus esialgsed tööküsimused üles seati, oli täiesti üksmeelne ja otsustas pärast organisatsioonidelt üksikasjalikkude juhtnööride ja volituste saamist juba ligemal ajal uuesti kokku tulla, et koostada „Akadeemilise Liidu“ põhkiri.

Paar vastust Soome „Ylioppilaslehti’le”

Soome „Ylioppilaslehti’s“ nr. 5 on Toppi Nurmi kirjutanud mõningaid märkmeid eesti „Üliõpilaslehest“. Üldiselt on need märkmed tunnustavad ja meelitavad, kuid vajavad mõnes osas siiski õiendust.

Nimelt leitakse kirjutuses tarviliku olevat erilist põhjust seiga käsitlemiseks, kuidas eesti „Üliõpilasleht“ olevat võtnud uue suuna ja tulnud samale liinile, kus soome üliõpilased on aastakümneid, võib öelda aastasadu võidelnud oma maa vaimse ja riikliku olukorra tõstmiseks.

Et „Üliõpilasleht“ oleks võtnud uue suuna, see on nähtavasti kirjutise autori ilmne arusaamatus või eksitus. „Üliõpilasleht“ püsib oma ilmumisaja kestel väljakujunenud alustel kindlaminini kui kunagi varem. Veel võõrastavam on tunnustus, et viimaks eesti „Üliõpilasleht“ on asunud „samale liinile“ soome üliõpilastega. On ju loomulik, et rahvuslike üliõpilaste töö on alati pühendatud oma maa ja rahva hüvedeks.

Ei teeni soome üliõpilane oma maad paremini kui eesti üliõpilane.

Üliõpilaste rahvuslik töö on alati kajastunud ka tema häälekandjates. Et meil sel alal midagi erilist soome „Ylioppilaslehti’lt“ õppida oleks, ei ole küll muud kui endi liigne esilekergitamine. Ka näiteks tuua meile „sama liini“ on üleaarne. Meil on endil tüsedaid esikujuksid rahvuslike üliõpilaste tegevuse näol aegadest, kus tehti tööd sootuks raskemates oludes, kui seda vahest soome üliõpilased kunagi on üle elanud.

Mis puutub väitesse, et meie peaksime eriti käsitlema praegusel ajal ka hõimuhete küsimust, siis võime öelda otsekohe: hõimuküsimuste arutlusteks peaks olema enam põhjust sealpool lahte. On ju seal pärit vapustavad mõjustused hõimuliikumisele. Meie seisukohad neil aladel on kindlad olnud ja need ei ole muutunud, aga meie ootame, mis hõimuhete edasise arenemise kohta on öelda näiteks Soome „Ylioppilaslehti’l“:

V. P.

Teistelt veergudelt

Toimetaja L. kirjutab 24. märtsi „Vaba Maa“ juhtkirjas „Tartu vaim“ hulga tsiteerimiste järele mõned read, kus avaldab arvamist, nagu oleks üliõpilaskonna killunemise lõpp lähedal. Arvamine on alapealkirjas muidugi küsimusmärgiga asetatud.

L. leiab muuseas, et

Üks uus nähe üliõpilaste kasvatusel alal, millest võib-olla edaspidi midagi loota, on, et üliõpilasorganisatsioonide killunemine ja juuretekimine on lõpuks nagu peatuma jäänud — võibolla, et „mõõt täis sai“, võib-olla ka üliõpilaste arvu üldise kokkutõmbamise tagajärjel. Organisatsioonid ei seisa enam nii alalise hirmu all, et taevast teab, mis põhjusel mõni osa nende liikmetest iga päev võib lahkuda ja uue organisatsiooni asutada. Võistlus „hingede püüdmissel“ ei ole enam nii pinev.

See killunemisprotsessi lõppemine avab võib-olla väljavaateid edaspidisele konsolideerumisele. Ühise üliõpilaskonna ja vilistlaskonna loomine, vähemalt „diplomaatlike suhete jaluleseadmine“

vaenuliste leeride vahel on juba aastaid arutusel olnud, kuid ikka ilma tagajärjeta. Nüüd viimaks on üliõpilaskonna edustuses see ilus ot-

sus tehtud ja seda ka asjaosaliste nõupidamistel pooldatud. Võib-olla läheb asi surnult punktilt ometi viimaks liikuma.“

Personaalkatiga Saksa uus üliõpilane

Teatavat pilti Saksa „uue“ üliõpilase tüübist pakub Saksa üliõpilasliidu juht Derichsweileri kõne, mis peeti Bonnisi Köln-Aacheni ringkonna üliõpilasliidu päeval. Tsiteerime kõnest iseloomulikumat 27. märtsi „Vaba Maa“ järele.

„Loomes uue rahvussotsialistliku üliõpilaspöenna,“ on öelnud natsilik üliõpilasjuht, „mis välisvormis kui ka sisus tunneb vaid üht: Seltsimehelikkust ja tõhusust. Kõik üliõpilased, kes uue semestriga tulevad ülikooli, ühendatakse 25—30 inimesest koosnevaisse kamraadkondadesse. Meie ei või sallida üksikäljajaid, meie koondame kõik üliõpilased kokku tervikuks. Seltsimehelikkus on kasvatusel põhialuseks. Kamraadkondades harrastatakse sunduslikku keha-

list kasvatust ning võetakse ühiselt osa kultuurilisest ning poliitilisest ettevõtteist. Kasvatust laiendatakse kogu üliõpilaskonnale. Meie ei või sallida, et ühel pool on rahvussotsialistlike üliõpilaste distsiplineeritud kogu ja teisel pool distsiplineerimata kuhi.“

„Mida varem nimetati akadeemiliseks vabaduseks, sellele on antud nüüd nimeks — distsiplineerimatus.“

Saksa üliõpilase tee

on järgmine: kui ta kolme aasta kestel on seisnud vääramatult kamraadkonnas, siis võetakse ta vastu N. S. üliõpilasliitu. Hitleri tahte kohaselt kasvatatakse siin poliitilist valimikku. Noor üliõpilane tuleb esimese semestri järgi õppelaagrisse, teise semestri järgi saadetakse ta maatöötööstusse. „Ta peab olema abiks töökätest puudust tundvale talumehele, kuid samal ajal täitma piirimaadel poliitilise misjonäri kohustusi ning selgitama piirilani-

kele, mispärast on antud rahvussozialistlikud seadused." Seega üliõpilasest saab

poliitiline lööktööline ja riigi apostel samal ajal kui ka riigi kasvandik.

Jooksnud läbi kameraadkonna, paigutatakse ta eriala rühma, mis seisab lähemas ühenduses rahvussozialistide dotsentide liiduga ning kutserühmitustega. Derichsweiler arvab: „Ei tohi mõelda, et eriteadmised ja maailmavaade ei sobi kokku. Kõigele, mis võtame ette, on aluseks rahvussozialistlik maailmavaade. Kuid üliõpilase suhtes on rahvussozialistlikul kasvatusel täita veel teinegi ülesanne: ta peab tegema üliõpilase kindlaks nii mõnegi kantlist levitatud õpetuse vastu... Meie ei kavatsenud sooritada ülitäiuslikku teaduslikku väljaõppetööd. Kuid kõik, mida õpetatakse, peab tulema rahvussozialistlikest allikaist. Me ei kohku tagasi sellestki, et *trambime jalgu ja vilistame auditoriumis, kui meile pakutakse midagi muud.*“

Riigieksamil on üliõpilasel võimalus anda tunnistust oma eriteadmistest. Kuid see pole kõik. Järjest sagedamini rõhutatakse, kuivõrd väiksemat tähtsust omavad tänapäeval need teadmised ja kuivõrd enam omistatakse kaalu üliõpilase iseloomomadustele.

Üliõpilase iseloomomaduste üle peetakse personaalakti,

mis sisaldab kõigi nende astmete otuseid, millest üliõpilane käinud läbi. Personaalakt omab seega põhivõime tähtsuse, nagu igas totaalses riigis, olgu kreedo ja valitsev kiht, missugune tahes. Organiseeritud noorsoost kuni teenelise vanuseni mähib personaalakti paberlohe end ümber kogu inimelu, mille käiku igal ajal võib lehitseda tagasi. Nooruse eksimused sarnasel korral jälgivad üksikut isikut terve tema elu põletatud märgina otsmikul. Selline kartoteek kujutab endast Damoklese mõõka moodsas väljaandes.“

Viimases mängus Fr. Estica suutis üleolevalt võita ÜS Liivikat — 2:0. Seega saavutas Fr. Estica teise ja Liivika kolmanda koha.

Käesoleva hooaja viimased käsipallivõistlused toimusid pühapäeval, 26. aprillil vähese publiku ees.

Esimesena toimus mäng EÜS-i ja korp! Fr. Liviensise vahel B kl. võrkpalli finaalis. Esimene geim kuulub täiesti EÜS-ile, kes on ülitugev. Tagajärg — 15:1! Teine geim on aga tasavägisem. EÜS-i paremad surumised toovad võidu ja meistritiitli. Järgmisel aastal esineb EÜS juba A klassis. Värske meister esines järgmises koosseisus: Luiga, Opman, Võsu, Tanimäe, Simre (Simtmann), Pehap. EÜS-i parimad olid — Simre ja Võsu.

Teine mäng toimus sõprusvõistlusena. Kohtusid korp! Vironia ja EÜS Põhjala. Esimene poolaeg oli tasavägine. Teisel poolajal Vironia õnnestunud visetega tuleb võitjaks. Tagajärg — 42:32, poolaeg — 21:15. Märkida võib, et Põhjala parim ksv! Kärk oli haigestunud ja ei saanud mängust osa võtta.

Viimase mänguna pidi toimuma kohtumine B klassi korvpalli finaalis EÜS-i ja korp! Fr. Estica vahel. Fr. Estica loobumise tõttu päris meistritiitli EÜS. Mängiti sellepärast sõprusmängu, kus EÜS-i vastu mängis kombineeritud meeskond. Võitis kombineeritud meeskond 29:28.

Hg.

Üliõpilaskonna käsipalli esivõistlused lõppesid

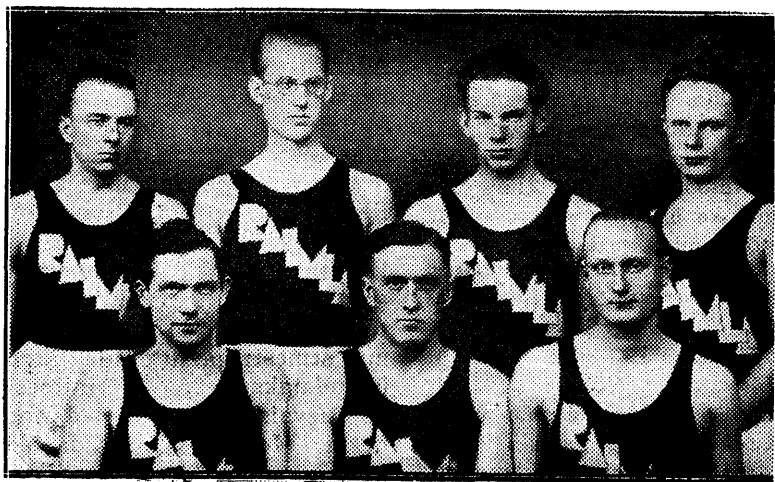
Pühapäeval, 26. aprillil toimusid viimased mängud esivõistluste tsükliis. Üliõpilaskonna käsipalli turniir, mis kestis ligemale kaks nädalat, on jõudnud lõpule. Tagajärjed on kujunenud huvitavaiks ja nii mõnigi meeskond, kes on varem esinenud edukalt A klassis, peab edaspidi oma võimeid näitama juba nõrgemas B klassis. Üldiselt võib öelda võistluste kohta, et arenemist on näidanud eriti võrkpall, kuna korvpalli alal tagasiminekut on märgata.

Üliõpilaskonna võrkpallimeistri selgitamiseks toimus kolmapäeval, 1. aprillil järelturniir ÜS Raimla, ÜS Liivika ja korp! Fr. Estica vahel.

Õhtu kavas on kolm mängu, millede tulemused otsustavad meistritiitli.

ÜS Raimla osutus õhtu favoriidiks, võites nii korp! Fr. Esticat kui ka ÜS Liivikat, kindlustas seega omale meistritiitli 1936. aastaks. Esimeses mängus Raimla võidab kaunis kergelt Fr. Esticat, geimid — 15:9 ja 15:7. Teine mäng Liivikaga on aga tasavägisem. Liivika püüab teha kõik võimalikku, et kaitsta oma positsiooni. Pinevas võistluses võidab siiski Raimla — 2:0, (geimid — 15:13 ja 15:13). Seega tuli üliõpilaskonna

A klassi võrkpallimeistriks ÜS Raimla meeskond järgmises koosseisus: E. Eliste, R. Mäekala, A. Karindi, E. Hanko, J. Üts ja H. Laasi. Raimla võitis ühtlasi E. Käsipalli Liidu poolt välja pandud auhinna — lauakella.

ÜS. RAIMLA MEESKOND.
A klassi võrkpallimeister.

August Sang:

Üks noormees otsib õnne

Luuletusi. „Kuldvillaku“ kirjastus. Tartu 1936. Kaas: O. Kangilaski. 64 lk. Hind 2 kr.

Paari viimase aasta jooksul „Loomingus“ debüteerinud noorim luuletajate generatsioon hakkab esikkogudeni jõudma. Tänavuseks Lihavõtteks üks selle sugupõlve üliõpilasest esindaja on tulnud „Kuldvillaku“ kirjastusmärgi all õnne otsima.

August Sanga luuletuskogu vähenõudlik ning lihtne päälkiri katab küll raamatu sisu ainult osalt, aga ta on siiski iseloomustav mitut moodi mõistmise võimalustega. Oma õnneotsiva noormehega juba tiitel-leht viitab autori isiklikkude elamuste ja probleemide valda. Niisiis kõnnibki läbi luuletuskogu noormees, kellel „vara sopati südame samet“, kellel „nukralt kõike teiste ilu / mõõdab õlakehitus“, kord unelamas maast, kus „päike päiksem“ ja „tuule tuul“, kord kahtlemas ja trotsimas: „Ära ulmle, ole kaine: / Jumal surnud, elab Freud“. Kõikjal, kuhu on haaranud rahutut vanderit ta kääneline tee, ahistab mandumine ja kummitab „raisat noorusvägi“. Kuigi teatakse, et „suured mõtted ei maksa / nii palju kui väikesed teod“, ei jaksata kunagi teoni tõusta. Kuigi vahel käiakse ka rõõmupidi, „enesest ja eilsest nooremana“, kuigi ärkliarmeega ähvardatakse ellu nagu Rooma marssida, on ometi paratamatult „taevalt sellelegi pandud / ette pettumusbekarr“.

Madalus on ette määratud, sest „Orgu pidi käib me tee“.

Olgugi et kõnesolev raamat haarab päämiselt mina-probleeme, tõuseb ta aja ja sugupõlve iseloomustajana probleeme-tekitavale kohale. Kui me Gustav Suitsu „rooste-ududest“ ilma vahepäälseid nimesid nimetamata tuleme kohe Sanga juurde:

*„Juba mõtteil on kärblase tiivad
ja tegudel kärblase kaal.*

*Liig pikad on ööd ja liig kiivad
on olnud siin madalal maal“,*

siis võiksime küsida: kas see „madal-eeesti“ on kirjanduse meelismotiiv või kurb tõde? — Kui see on viimane, siis peame mitte salgama seesugust kirjandust, vaid tööle asuma eestluse nimel.

Kuigi ainestikult isikuline ja nooruslik, töötab autori luuletajana närv esikkoguski tähelepanuväärset saaki. Noorusele omast udusust kohtame vaevalt, noortele omast vormilist lohakust me õnneks ei leia. Kui J. Semper noorima generatsiooni luulet iseloomustades („Looming“ nr. 10, 1935 — B. Kangro „Sonetid“) rõhutas kujundusliku külje ülekaalu, siis tabab see Sanga juures ainult osalt märki. Sang on otsene väljendaja rohkem kui kujundaja. Temal asendab pideva pildi maalimist meeolust või mõttest juhitud väljenduslike motiivide rida. Detailse kujutusviisi asemel on üldine sõnavõtt.

Sellest tuleneb osalt Sanga harva liialdatud kaldumine prosaismidesse, adamslik vaimukus ja sententside lõikamine. Huvitav näiteks märkida, et Sanga luuletuskogus leidub võrdlusi väga vähe — kogu raamatu kohta ainult 24 — ja needki pole kujunduslikkuse teenistuses.

Juba loomult on Sang kuuldeline tüüp. Statistika näitab, et nägemismeeli riivavate verbide suhe kuuldelistele on 1:3. Niimoodi saab mõistetavaks ka Sanga meloodiliselt voolav ja rütmikas värss, ta tähelepanu kõlaväärtustele ja riimi löövusele. See kõik kokku tahab mõjuda otsest tunnetele, intellektuaalne maitsmislõbu jääb tagaplaanile. Romantlikele omast subjektiivset tundevarjutust esineb adjektiivideski („norus päevad“, „kurb kasesalu“, „külmad kella-kümne-tuled“, „raske, väsind õhtu“ jne.). Puäntides võib tunda Heineta.

Mis puutub vaimukusse, siis on see terav ja tabab tihti märki:

*„Kui mõistlik kaotab harjund süva,
ta sellest veel ei tobune.*

*Tast saab veel töikadele hüva
ja hoolas koormahobune.“*

Kaheksa lõikab satiir ainult Sanga lähedasi motiive. Kuid see mis on, on värske, aga võibolla ka aeguv nagu pilge kunagi. Tunda on V. Adamsi mõjustusi.

Sanga värsside kunstiline küpsus on hää. Aga kuigi me ei kohta sõnasutamises vigu võime märgata hoolsamal lugemisel siin-sääli tühikuid. Mõni elamus on poeetilisks ja lõplikuks kujunemata jäänud („Avalaul“, „Suurel reedel“, „Palvemajas“ etc.) või läheneb hädaohtlikult salmidakaupatehtule. Samas aga üllatab meid autor puhtalt läbiviidud, aga mitte küll eriti löövate luuletustega („Oli õhtu, oli sügis...“, „Kevadine“, „Õhtulaul“ etc.). Nende puhuse ja teiste teemade („Staviski“, „Lõplaul“ jne.) põhjal võib ennustada hääd.

Riimimises püüab Sang vormitaotlejana täisriimi suunas. Seejuures ei lase ta silmist riimi uuduse ja lööva mõju kasutamist (tobune

— hobune, kehitus — ehitus jne.). Täisriimi kõrval ei põlga Sang ka tagasihoidlikku irdriimi; terve rida häid riime on vabandamas silpriimide poole kalduvaid konarlusi.

Kui me lõpuks poetame küsimuse August Sanga tuleviku teedest, siis saab siin vastus olla aina optimistlik. Meeleolu- ja mõttelüürikuna sisaldab autor endas nagu kaks poo-

lust. Neid kumbagi kokku sulatades meisterlikku vormi, jõuab noor luuletaja kahtlemata hästi edasi. Või on veel uusi teid ja suundi? — kes teab, ennustaja olla ei ole kuigi tark. Aga praegusena olgu see värske luuleraamat tervitatud meie kõikide kirjandusel laual.

Bernard Kangro.

Ühe „segase“ raamatu puhul

Hugo Masing „Neemed vihmade lahte“. Akadeemilise Usuteadlaste Seltsi kirjastus, Tartus, 1935. II-lustratsioonid autorilt.

Masingu luuletuskogu on pohmeluslik tundeist ja mõtteist, kahjuks ka paiguti vormilt. Probleemitihduses, värvikuses ja pildirikkuses on jõutud viimase piirini, vahest isegi üle piiri, nagu peab järeldama ühest arvutusest, kus nähtavasti on ära eksitud motiivide rägastikku (B. Taggo, „Uus Eesti“ 12. II 36). Nii peetakse sääl Taod ja Gilgames'i jumala nimedeks, sest nad vihjavad meile vähetuntud kultuurkonadade filosoofiat ja kangelast. Masingu idaorientatsiooni järgi peaks küll hiina või babüloonia mentaliteet olema meile lähedasem kui lääs. Kui võrd rahvalik on aga ta enda ütlemisviis? Paistab esmalt, nagu oleks see võõras, nagu raamatu teemadki võetakse kuskilt väljaspoolt elu — jumal, taevakehad, eksootilised maad figureerivad sääl, kuid vähegi süvenedes lugeja leiab, et see eksootika ei vii meid kaugeile maile, ega säe ka müüre ümber autori mina, otse vastupidi — Orioni vöö, palmsalu, jahipenide udukogu, taoistide hiied jne. saavad täiesti konkreetse tundesisu. Need lülituvad kujutlusse niisama vahenditult, nagu ohakatutt, vöilille-seeme, rabaheinad, karjakrants' või hobuse kärnane saps, mida muidu võiks pidada tuttavamaiks asjadeks. See on võimalik Masingu meetodi tõttu: ta nimelt ei kirjelda midagi, vaid rakendab kõik oma pildid ja võrdlused tundetooni määramiseks, mõttekäikude esitamiseks või lihtsalt alateadliku meeoleu loomiseks. M. ei kirjelda välisilma ega enda tundeid eraldi, vaid räägib kõigest seoses oma jumalaga. Ta suhtumine on kohati niivõrd lihtne, et muudab luuletuskogu raskeltloetavaks ja

müstiliseks. See pole paradoks, sest kõige otsekohesemate elamuste sise-mine külg jääb alati salapäraseks. Peab mõnna, et tõesti säärane primitiivne ja värske vahekord nagu M. jumalasuhe on müstiline ülimal määral: „Ei tea, mitu veresoont on suurel Jumalal, aga ma tunnen, et hää on juua.“ Asjatu oleks pidada seda allegooriaks, sest siis peaks otsima peidetud mõtet ka värssidest: „Jumal, sa jälle oled mu kõrval / otsekui tiivustunud rõõm, ja sinu kuue serval / on tähtede rohekas lõõm /“.

Luuletuste loogika seisukohalt pole aga midagi loomulikumat kui avaldada oma rõõmutunnet nõnda, selmet ütelda „olen rõõmus“, mis jääks vaid abstraktsiooniks. Masing räägib oma Jumalast umbes nõnda, nagu Jaan Oks „Nimetust elajast“, mõlemi stiilis on palju ühist.

Esteetilise mõõdupuu järgi oleks siiski vaja, et selgemini tõstetaks esile kunstikavatsuslik külg. Ei taipu lugeja näit. Masingu „Valge laeva laulu“ puhul, et siin tegemist ajaloolise sündmusega, siis laul kaotab poole oma väärtusest.

Ei ole ühtegi päris tüübilist elamust M. luuletuskogus, kõik on enamvähem individuaalsed varjundid — niihästi jumalamõiste, kui sellega üheskoos kerkivad probleemid, millest kõige tähtsamaks osutub mingi õige tee leidmise küsimus. Teadmine üksi ei anna veel inimesele elusisu, see võib vastuoksa teha ta „juuritud puuks“ („On ikka nende mõtted teel veel nisuks / , kel ammu enam pole mullas juuri / kes aga teadsid, et nad on noid suuri / ja saavad surnult teiste elu sisuks“ /).

Mis oleks siis see, mis hoiab inimest blaseerumise eest, takistab teda säädmast iseennast maailma kesk-

punktiks, hoiab kõige tühjuse eest küsitakse. Igatahes mitte usk ammu valmismõeldud jumala kujju, vaid selle kuju alaline uuestiloomine annab tuge erijuhtudel nii vastataks umbes.

Pole juhus, et meie ajal nõutakse originaalsust, konkreetsust, et jumala probleem jälle moodi läks filosoofias tõuseb tung tasakaalu järgi kunstis ja kirjanduses, „tervema“ ja „positiivsema“ karje läbib ajalehed. Hakkavad üksikudki ümberorienteeruma, sest üks pea algama kõik uus inimese sise-mas. Seetõttu meie aeg on ka väga psühholoogiline. Selt seisukohalt „Neemed vihmade lahte“ osutub ülmodernseks raamatuks, siin leidub igal leheküljel küsimusi, mis aktuaalsed iga mõtleja inimese vaimuelus. Küsimus jumalast, eriti isiklikust jumalast pole ju kaugelki kitsas teoloogiline probleem, vaid kogu reaalsuse interpreteerimine kõige laiemas mõttes. Religioosne suhtumine maailma nõuab lõpuks vastust küsimustele, kuidas kooskõlastada iseendaga ja terve kosmilise eluvooluga. Detailidesse minnes nõuaks see aga antud olukordade positiivist lahendamist. Seejuures kerkib üles vastuolusid. Kuidas näiteks manduvas, siit-säält korjatud maailmavaadetega ja kultuuritsev-haiges ümbruses jääda omal viisil primitiivseks, „usklikuks“, terviklikuks, kuna ometi õigust pole eitada ei teisi ega iseennast?

Mõttekäikude juures pole aga M. stiil sugugi teoreetiline, vaid pakub ohtrasti meelemuljeid — küll värve, kõlasid, kompamisastinguid, küll piltidena pikki võrdlusi, millest igahel juba omaette väärtus. Kuid värsiread on just seetõttu ülekoormatud ja pingutatud, et neisse tahetakse mahutada võimalikult palju. Teiste sõnadega — raamat kannatab igas suhtes ülikülluse all ning see on ühtlasi ainuke joon, mis teeb ta ebamodernseks. Ometi on see joon niivõrd tähtis, et näib peaaegu kriipsu läbi tõmbavat kõigest positiivsest. Liialdus oleks ütelda sedagi. Kuid fakt on, et „Neemed vihmade lahte“ tunnistati üldiselt raskeltloetavaks. Raskeks teeb ta liiga isikupärane symbolika. Aga kellel on püsivust dešifreerida? Iga lugeja tahaks mitte ainult, et autor talle vastu tuleks poolele teele, vaid koju kättetooks kõik, mis tal ütelda ja selles suhtes on autoril nähtavasti vähe vastutustunnet.

Alma Kaal.

20. SELL-Keskbüroo istung

Tartus, 5. aprillil 1936. a.

Järjekorra numbri poolest oli see niisiis juubeliistung. Kahekümnendale istungile erilist pidulikku ilmet siiski ei olnud mõeldud anda, kuna see oli kavatsatud jätta 25. istungiks (1938. a. sügisel), kus siis mõeldav oleks endiste SELL-i presidentide kutsumine istungile ja pidulikuma osa liitmine ametlikele töökoosolekuile.

Kahekümnenda istungi väärne oli küll ka see, et istungist võttis osa CIE president Robert Plume (Läti delegatsiooni juhina). Soomest võtsid osa soome üliõpilaskondade Liidu abiesimehed Kallas Wichmann ja Esa Kaitila; Eestist — Välisostoimkonna juhataja Heino Sein, Üliõpilaskonna sekretär Mari Piile ja Kehaliskasvatuse tmk. juhataja Villem Tomingas; Lätist — Aleksandra Baltmanis — Välisstmk. liige, Olgerds Steinbriks — Välisostoimk. sekretär; Leedust — SELL president Jonas Senauskas, Üliõpilaskonna abiesimees Albertas Cibas ja Balys Laukaitis. Keskbüroo poolt — büroojuhataja Eduard Sitska ja protokollija Erik Põld.

Istungi avas SELL-i president Jonas Senauskas. Koosoleku algul kandis büroojuhataja ette ülevaate kahestkümnendast Keskbüroo istungist.

Päevakorras oli seekord 15 punkti, nende läbiarutamine jooksis aga õige sujuvalt — nii et lõunaks jõuti tööga juba lõpule, kuna harilikult ikka kaks istungit on peetud.

XII konverentsi resolutsioonide suhtes selgus, et need üldjoontes kõik teostamist on leidnud. Ainult spordialbumi väljaandmine on viibinud, kuna Läti Üliõpilaskonnalt veel materjale saabunud ei ole. Ühe päevakorra punktina oli kõne all ka SELL-Üliõpilaskondade läbikäimise keele küsimus. Küsimuse käsitleks kandis informatsiooni laadi, kuna üksikud üliõpilaskonnad igal Kesk-

büroo istungil peavad sellest ülevaate andma, mis vahepeal ingliskeele oskuse levitamiseks ette võetud.

CIE küsimusist informeeris CIE president R. Plume. Mainimist väärrib, et sportlikus organisatsioonis mõningad ümberkorraldused võimalikud on — nimelt tahetakse CIE spordikomisjoni tõhe kaasa tõmmata ka neid, kes ei ole CIE liikmed. Tunnustust väärrib ka CIE pressekaartidele samade õiguste saavutamine teistega Rahvusvahelises Ajakirjanikkude Liidus. Londonis CIE nõukogu istungil SELL maadele vabaks jäetud kohtadele otsustatakse esitada VI komisjoni — sportjuhatajaks mag. Keijo Loimu (SYL-i president), V komisjoni — statistika — liikme kohale Mari Piile (Eesti) ja IV komisjoni — Albertas Cibas (Leedu).

Spordistatuutide täiendamise suhtes tehakse Eesti Üliõpilaskonna poolt ettepanek võtta meessuusatajatele senise 15 km asemel 18 km.

SELL-i põhikiri ja kodukorrad on vastu võetud juba kümne aasta eest ja hiljem on konverentsidel ja Keskbüroo istungeil lisandatud mitmeid täiendusi, millised tuleks paragrahvina liita põhikirjale. Kuid leidub ka mitmeidki ebauhtlusi ja puudusi, millised on ilmenenud aja jooksul. Selles mõttes tegi büroojuhataja istungile ettepaneku asuda kogu põhikirja ümbertöötamisele, lähtudes SELL-Liidu mõistest (seni ei ole ametlikult SELL-Liitu olemas). Koosolek kiitis selle ettepaneku häaks ja büroojuhatajale tehti ülesandeks konverentsiks töötada välja vastav põhikirja visand.

SELL-töökavas uudse küsimusena esines „võistluste korraldamine vaimsetel aladel“. Seesuguste võimalustena tuleks arvele SELL-maade vahelised auhinnatööd SELL-maade koostöösse puutuvail teemadel, male jne. See küsimus tuleb kõne alla

lähemalt veel Helsingi konverentsil. Male turniiriks Helsingis konverentsi ajal andsid soomlased kohe kutse edasi. Kuuldub aga eraviisil, et vähemalt eesti maletajad seekord ei saavat osa võtta.

Igivana küsimusena esines see-eest aga SELL reisujuhi küsimus. Juba kümne aasta eest tõsteti SELL-i akadeemilise reisujuhi küsimus. Koguti vahepeal materjale ja on koostatud õige täpsaid kalkulatsioonid. Kuna aga reisujuht kavatseti ilmutada õige täielikuna (Saksa firma Griebeni kirjast.), siis osutus see üliõpilaskondadele ülejõukäivaks ja IX konverentsi (1932) otsusega lükati väljaandmine edasi. Seesuguse suureulatusliku turistikäsiraamatu väljaandmine tuleb küll ka tänapäeval lugeda üliõpilaskondadele liigselt koormavaks, ja see ehk kuuluks enam turismi büroode kompetentsi. Et siin küsimuses midagi ette võtta, otsustati välja anda reklaambrošüür SELL-maadest, milles SELL-Üliõpilaskonnad kutsuvad teisi üliõpilaskondi külastama oma maid.

Koostöö võimalused Ungari Üliõpilaskonnaga — ka seesugune küsimus esines päevakorras. Mõödunud aasta lõpul saabus Ungari Üliõpilaskonna esimehelt dr. Lajos Kralikult SELL-Keskbüroole kiri, milles mainitud üliõpilaskondade vahel nähakse seesugusid koostöö võimalusi nagu ühine politika CIE-s, praktikantide vahetus ja suvivaetus. Selle kirja alusel oli küsimus ka koosolekul arutusel. SELL-Üliõpilaskonnad tunnistasid koostöö Ungari Üliõpilaskonnaga vajalikuks ja küsimust otsustati arutada veel kevadisel Helsingi konverentsil. On võimalik, et Soome-Ugri kultuurkongressi ajal Tallinnas 26.—28. juunini peetakse Ungari ja SELL Üliõpilaskondade esindajate nõupidamine selles küsimuses, kus siis lähem töökava saaks läbiarutatud.

Ed. S.

CIE mõtleb töö aktiivistamisele

Üliõpilaskonna välisloimekonnale saabus Rahvusvahelise Üliõpilasliidu — CIE — peasekretäri, belglase John' Gilisseni, aruanne liidu tööst-tegevusest ja rahvusvahelisest koostööst, milline esitatakse 27.—28.apriilil s. a. Genfis kokkuastuvale Rahvusvahelise Üliõpilasorganisatsioonide Esindajate Komitee koosolekule. Aruandes on eriti tähelepanu juhitud CIE praeguse töökorralduse nõrkustele ja ka ette toodud aluseid, millele teostamine peaks endaga kaasa tooma Rahvusvahelise Üliõpilasliidu töö tõhusamaks muutumist.

„Üliõpilaste heaks üliõpilaste läbi“ — see on juhtlause, millele baseerub ja mille põhjal areneb Rahvusvahelise Üliõpilasliidu tegevus. Siit on arusaadav püüe, luua sõbralikku suhtumist kõikide maade üliõpilaste ja intelligentide vahel ja luua ühendavat sidet ülikooli tööski, kusjuures koostööd takistavaiks tegureiks ei tohi olla ei poliitika, ei religioon ega muud maailmavaatelistes lahkiminekud.

Aruandes iseloomustatakse kõigi liidu kuue komisjoni töö loomust. Erilist märkimist leiab kolmanda — reiside ja rahvusvaheliste suhete komisjoni juures see asjaolu, et just praegusel ajal oleks komisjoni töö tänuväärne. Komisjoni töö võiks tõhusaid soodustusi korraldada olukorras, kus aina suurenevad kitsendused, mida mitmel pool tehakse turistidele välismaal liikudes.

Väga vajalik oleks vahet teha lõbureiside ja õppeotstarbel üliõpilaste ja haritlaste poolt ette võetavate reiside vahel. Samalt seisukohalt tuleks ka pooldada komisjoni lähedast koostööd riikide raudteevalitsustega. Teisel poolt peaks komisjon propageerima eriti üliõpilasvahetust, mis kahtlematult osutub odavamaks välismaaga tutvumise võimaluseks.

Pikemalt on peatatud aruandes liidu teise — vaimse koostöö komisjoni laialdase tegevuse juures. Nimelt kuulub selle komisjoni alla terve rida erjalalisi alakomisjone või amenteid. Nõnda on Prahast õigustea-

duse alakomisjon, arstiteaduse alal asub alakomisjon Londonis, kunsti alakomisjon on Brüsselis, tehnika alakomisjon Bukarestis, kuid see viiakse arvatavasti üle Madridi. Teadusliku kino alakomisjon asub Madridis, põllumajanduse oma Brüsselis, pressesekretariaat Pariisis ja Nancy ning samuti vaimse koostöö komisjonile alluv Rahvusvaheline Bibliograafia Instituut Budapestis.

Ka teiste komisjonide tööde kohta on toodud märkmeid ja statistilisi andmeid, millele toomine viiks aga pikale.

Edasi konstateeritakse aruandes, et arvestades liidu laia komisjoni süsteemi mitmekesiste huvialadega, peaks üliõpilaskondade rahvusvaheline koostöö olema paljutöotav. Ometi senised saavutised ei haara veel kaugeltki kõiki kavatsusi.

Põhjusteid selleks tuleb otsida CIE sisemises struktuuris. Niisuguse deentralisatsiooni juures, kus juhte on palju, neid ei saa valida iga kord just nende võimete ja oskuste järele rahvusvahelise töö juhtimiseks, vaid palju sagedamini hinnatakse neid juhte nende kohaliku tubliduse seisukohalt. Sageli rahvusvaheliseks koostööks nad ei ole küllalt võimelised. Nii juhtub ka, et on teostatud küll põhimõtte „üliõpilaste läbi“, kuid mitte „üliõpilaste heaks“, sest juhtide-vahemeeste mitteküllaldase sobivuse tõttu ka üliõpilaste laiendamad massid jäävad kaugemale rahvusvahelisest koostööst.

Edasi paljudes üliõpilaskondades on märgata suurt loidust kohapealsesti üliõpilasküsimuste vastu. Vähem veel on neid, kellel piisab huvi rahvusvahelistele küsimustele.

Lõpuks — kuna rahvusvaheline koostöö on vabatahtlik ja aineliselt mittetasuv neile, kes sellega tegelevad, osutub paratamatuks juhtide alaline vahetamine, ja harva täidetakse samad funktsioonid pikemat aega sama isiku poolt. Selle tõttu ei või siin kõneleda ka mingisugusest vilumusest. Tõsiste juhtide puudumine annab end väga teravalt tunda.

Ettepanekuid olukorra parandamiseks peasekretäriil on mitmesugu-

seid. Nad kõik lähtuvad sellest, et tuleks laiendada CIE tegevust kõigepealt selles suunas, et kaasa tõmmata ka seni veel eemalseisvaid üliõpilaskondi ja seejärele leida teid ja võimalusi kohapealsete üliõpilaskondade ja keskorganisatsiooni töid ühendavate sidemete kõvendamiseks.

Peasekretäri aruanne lõpeb siiski õige optimistlikus toonis, leides, et ka senised saavutused ei ole väikesed, ja et pidevas koostöös Rahvusvahelise Üliõpilasliidu ja Rahvusvahelise Vaimse Koostöö Instituudiga CIE võib osutada haritud maailmale suured teened.

S. Neeme.

EESTI SEKTSIOON „LIGA“ JUURES.

Nagu siiasaabunud kirjadest selgub, on Poola akadeemiline rahvuste lähendamist taotlev ühing „Liga“ oma juures avanud erilise Eesti sektsiooni, mille kaudu tahetakse eriti „Liga“ poolt astuda lähedasse ühendusse akadeemiliste sõprusorganisatsioonidega Eestis. Eesti sektsiooni juhatusse kuuluvad üliõpilased Netzel erimehena, Augustowski, Kostro ja Kapelinski. Sektsiooni selleaasta töökavas on ette nähtud, nagu sektsiooni juhatust teatab, süstemaatiline ja võimalikult põhjalik töö Eesti tundmaõppimiseks. Peale sissejuhatava üldise ettevalmistuse tahavad sektsiooni liikmed asuda Eesti jooksvate küsimuste selgitamisele ja hiljem tutvuneda referaatide ja ettekannete kaudu ka eriküsimustega. Kõnelejaid tahetakse kutsuda Poola-Eesti Ühingust, Balti-Skandinaavia Kaubanduskojast, Pilsudski ülikoolist Varssavist, Eesti saatkonnast ning võimalikkude küllaliste hulgast ka Eestist. Muu hulgas on ette nähtud referaat Eesti põhiseaduse muutmise, kriminaalõiguse kodifitseerimisest, Eesti üliõpilaskonna korralduse alustest jne. Sektsioon tahab veel korraldada ekskursioone Eestisse, asutada Varssavis viibivate Eesti üliõpilaste kaasaõppimise kohtade vahetamisele ning korraldamisele. Ühtlasi palutakse aga informeerida siinpoolsetest kavatsustest Poola-Eesti lähendamise alal.

„LIGA“ UUS JUHATUS.

Poola Akadeemiline Rahvusvaheline Lähendamise Ühing „Liga“ poolt on teatatud ühingu peakoosolekul 1936/37. aastaks valitud juhatusest. Uue juhatuse presidendiks on Henryk Slowikowski, 1. abipresident Jerzy Przewozki, 2. abipresident Stanislaw Smolenski, peasekretär Stanislaw Zebrowski, laekur Marjan Baniewicz ja juhatuse liikmed Leonard Wedziagolski ja Juliusz Gatkiewicz.

VARSSAVIS ÕPIB 28
EESTLAST.

Nüüd on juba kolm aastat möödunud, kui rühm Eesti üliõpilasi Poola sõitis, et Varssavi tehnikaukooli juures õppima hakata. Poola õppimajajaid oli 30. Kaks Eesti üliõpilastest on „Tribune des jeunes generatsioones“ („Noorema generatsiooni häälekandja“) aprillikuu numbril oma diplominseneri tööd sooritanud ja kodumaale tagasi pöördunud. Praegu õpivad Poolas veel 27 meesüliõpilast ja 1 naisüliõpilane, kes on pühendanud end lennukiehitamise saladustesse. Eesti üliõpilased õpivad mehaanikat, teede- ja sildade ehitust, ning osa elektrotehnikat, keemiat ja arhitektuuri.

CIE KOOSOLEK.

1.—3. maini peetakse Brüsselis Rahvusvahelise Üliõpilaskonföderatsiooni — CIE — täidesaatva büroo koosolek. Koosoleku päevakorras on, nagu laialisaadetud informatsioonist selgub: 1) liidupresidendi aruanne, 2) peasekretariaadi aruanne, 3) statuutide väljatöötamise kavad. Neljandaks päevakorra punktiks on alaliste büroode ja revisjoni komisjoni juhataja aruanne. Aruanded peavad esitama rahvusvahelise koostöö komisjoni alasuured — õigusteaduse, arstiteaduse, tehnika, kunsti, agronoomia ja filmi alakomisjonid, ajakirjanduse sekretariaat, reisude komisjon, sotsiaalse statistika ja informatsiooni komisjon ning rahvusvahelise üliõpilaskonföderatsiooni komisjon. Edasi on päevakorras rahanduslikud aruanded, Sofia kongressi korraldamise küsimused, talimängude korraldamine Austrias, seisukohavõtt Palestiina üliõpilaskonna asjus, seisukohavõtt Jugoslaavia, Brasiilia, Kataloonia üliõpilaskondade liikmeksastumise küsimuses. Suurte rahvusvaheliste üliõpilaskonföderatsioonide liidu komitee tegevus.

Soome asub üliõpilaste arvu
piiramisele

Ka Soomes on viimasel ajal hakatud abinõusid otsima üliõpilaste arvu piiramiseks ülikoolides. Kuna üliõpilaste arv Soome iseseisvusajal, võrreldes elanikkude arvuga, kartustäratavalt pidevat tõusu näitas, korraldati Soome haridusministeeriumis 1934. aasta sügisel eri uurimiskomisjon, kellele ülesandeks tehti selgitada üliõpilaste kiire juurdekasvu põhjusi, selle nähte pahesid ning ühtlasi ettepanekute tegemine üliõpilaste arvu kasvamise piiramiseks. Komisjon, mille eesistujaks oli Helsingi ülikooli aserektor professor E. Linkomies, avaldas hiljuti oma aruande, mis praegu on ülikooliasutustes läbivaatamisel.

Komisjoni aruandes kinnitatakse, et kõrgema hariduse saanud isikute arv näitab Soomes nii proportsionaalselt kui ka absoluutselt pidevat tõusu. Isikute arv, kes mõne kõrgema õppeasutuse juures lõpueksamid sooritasid, oli 1932.—1934. aastani 2984, kuna aga ajavahemikul 1920.—1922. aastani nende isikute arv oli ainult 1606. Komisjon konstateerib, et selle tõttu on tänapäeval sadandeid töötuid, kes omavad akadeemilise haridusekraadi; keskmiselt lasevad kõrgemad õppeasutused aastas välja 350 üliõpilast enam kui on aastane tegelik tarvidus. Üliõpilaste arv Soomes tõusis 1913.—1932. aastal 112,3 prots. Vaatamata sellele, et üliõpilaste arv Soomes oli võrreldes juba enne Maailmasõda üks kõrgemaid. Soomes oli 1932. aastal iga miljon elaniku kohta 2285 üliõpilast (vastavad arvud on Saksamaal — 1901, Prantsusmaal — 1881, Rootsis — 1741, Poolas — 1530, Itaalias — 1226, Inglismaal — 1214). Kõrge-

mates õppeasutustes õppijatest katkestab oma õppetöö umbes kolmandik üliõpilasi pooltel teel, ilma et nad jõuaksid lõpukatsetele. Õppeasutustes, kus numerus clausus tarvitusel, on õppekatkestajate arv tunduvalt väiksem. Üliõpilaste koguarvust (1932) oli Soomes naisüliõpilasi 30,6 prots. Ka see on suhteliselt enam kui kusagil mujal (Inglismaal 26,3, Prantsusmaal 25,7, Saksamaal 15,9, Rootsis 13,9, Itaalias 13,1). Kõpsusekatsete sooritajatest oli 1934. aastal 45,5 prots. naisi. Siiski jätkavad oma õppimist kõrgemates õppeasutustes võrdlemisi vähe naisi. 1934. aastal oli lõpukatsetel 37,4 prots. naisi.

Soome haridusministeeriumi uurimiskomisjon konstateerib ühtlasi, et kõnesolev üliõpilaste küllus toob enesega kaasa mitmesuguseid pahesid. Suure üliõpilaste arvu juurdekasvu tõttu on tugevalt kannatanud kõrgemate õppeasutuste õpetuse intensiivsus, sest majanduslikkudel põhjustel ei olewat mitte suudetud vastavalt suurendada õppejõudude arvu ning laiendada auditooriume või teisi asutusi. Üheainsa professori eksamite arv on aastas tõusnud isegi üle 400. Niisuguste professore teaduslik tegevus on seetõttu muutunud tihti võimatuks.

Helsingi ülikoolis on üksikutes teaduskondades juba üliõpilaste arvu piirama hakatud, näiteks arstiteaduskonnas võidakse vastu võtta aastas ainult kindel arv arstiteadust või hambaarstiasjandust õppida soovijaid (60). Samuti on numerus clausus maksma pandud ka metsaasjanduse üliõpilastele ja neile, kes kehalist kasvatust tahavad õppida.

Uurimiskomisjon on ettepanekuid teinud, et suurendataks kutsekoole, kus ei nõutaks mingeid küpsuskatseid, millised aga võimaldavad pääsu kõrgematesse tehnilistesse või kaubanduse õppeasutustesse; samuti on ette pandud õpilaste arvu vähendamist gümnaasiumi kõrgemates klassides eriliste sisseastumiskatsete maksmapanemisega. Kolmandaks paneb prof. E. Linkömiesi komisjon ette üliõpilaste külluse vastu propagandat toimetada.

Kuna loetletud abinõud alles pikema aja järele hakkavad oma mõju avaldama, on uurimiskomisjon ühtlasi teinud ka ettepaneku esialgselt numerus claususe maksmapanekuks. Ülikool esitaks iga aasta valitsusele ettepanekud uute vastuvõetavate üliõpilaste arvu kohta. Filtrit teostatakse kõigepealt küpsuskatsete tunnistuste alusel ja mitmesuguses teaduskondades tuleksid maksta panna erilised otustamiselused.

Soome haridusministeeriumi uurimiskomisjon on arvamisele jõudnud, et juba 25 prots. võrra üliõpilaste arvu piiramine tooks tekkinud olukorras tunduvat kergendust.

KÕNELEJATE VAHETUS JÄÄB SÜGISEKS.

Soome-Eesti üliõpilaspäevadel peeti vajalikeks üliõpilaskondade vahel aegajalt kõnelejate vahetamist. Sellekohase teatega pöördus hiljuti ka Soome üliõpilaskondade Liit üliõpilaskonna juhatuse poole. Kõnelejate vahetamine tuleb siiski olude sunnil teostamisele alles käesoleva aasta sügissemestril, sest üliõpilaskonna juhatusele valmistab kõnelejate hankimine veel käesoleval semestril raskusi. Kõnelejatena soovivad õppejõud on semestri lõppedes tööga üle koormatud.

Leedu üliõpilaskonna uus juhatuse.

Hiljuti täiendati Leedu üliõpilaskonna juhatust suuremate üliõpilaskonnanõukogude esindajatega. Selle tulemusena kujuneb Leedu üliõpi-

laskonna juhatuse (presidium) koosseis järgmiseks: president Vladas Šimaitis, abipresident Albertas Cibas, 1. sekretär Antanas Rukas, 2. sekretär Petras Balsevičius, laekur Vytautas Maželis. Uus juhatuse koosseis on ülikooli senatile kinnitamiseks esitatud.

VILNO JA KLAIPEDA SEMESTER.

Leedu üliõpilaskond Kaunase Vytautas Suure ülikooli juures on käesoleva õppeaasta kuulutanud Vilno semestriks. Selle aja jooksul tahetakse üliõpilastele sisendada suuremaid teadmisi maast eraldatud Leedu pealinn Vilnast ja olukordadest seal.

Samalaadset korraldati Dotnuva põllumajandusülikoolis Klaipeda semester. Õppeaasta kestel käsitletakse eriti Klaipeda piirkonnaga seoses olevaid probleeme.

KLAIPEDAS MEREPIIDUSTUSED.

Kogu Leedu kõrgemate õppeasutuste üliõpilaskonnad on otsustanud ühiselt korraldada Leedu sadamalinn Klaipedas suurejoonelised merepidustused. Pidustuste läbiviimiseks on kujundatud komisjon, millest osa võtavad kõigi suuremate üliõpilaskonnanõukogude esindajad.

Merepidustused, mille ülesandeks on eriti edendada ja äratada rahvustunnet ja isamaarmastust, on arvatavasti maikuus.

LEEDU ÜLIÕPILASKONN OOTAB OMA AJAKIRJA.

Mõnda aastat ilmus Leedus leedu üliõpilaskonna häälekandja „Lietuvos Studentas“ (Leedu üliõpilane). Mõnesugustel põhjustel jäi see ajakiri seisma ja praegu ei olegi Leedu üliõpilaskonnal eri häälekandjat, kus üldiseid üliõpilasküsimusi arutada. Ainukeseks üliõpilaste häälekandjaks on praegu „Akademikas“, mis on korporatsiooni „Neo-Lithuania“ häälekandjaks. Laiades üliõpilaskonnanõukogudes olevat nüüd maad võtnud piüüded eelpool nimetatud „Lietuvos Studentas“ uuesti elluäratamiseks. Üliõpilaskonna esindus sellekohase loa saamiseks ka ülikooli rektori poole pöördunud. Olevatki lootust

lähemal ajal „Lietuvos Studentas“ uuesti välja andma hakata.

ELEVUS SPORDI ALAL.

Viimasel ajal on üksikud Leedu üliõpilaskonnanõukogud ja ühingud omavahel elavamalt korraldama hakanud mitmesuguseid sportlikke võistlusi, eriti korv- ja võrkpallis ning tennises. Ülejäänud üliõpilaskond osutab nende võistluste vastu elavat huvi. Õppeaheaajal, suvel, tahetakse rohkesti võistlusi korraldada. Kavas on pikema maa peale süstade võidusõidu korraldamine. Võistlussõitudele kavatakse kutsuda ka külalisi välismaalt.

LEEDU ÜLIÕPILASKOOR TULEB EESTISSE.

Kaunase ülikooli üliõpilaskoor pühitses tänavu oma kümneaastast tegevusjuubelit. Üliõpilaskooril, milline on segakoor, on praegu üle 100 liikme.

Tänavu kevadeks on koor ette valmistunud küllasõiduks Balti riiikidesse. Koor sõidab oma kontsertreisile Eestis kõige pealt Tallinna, kus kontserti annavad. Tallinnast sõidetakse kontserdiks Tartu. Tartus viibivad Leedu üliõpilaskoorilad 9. mail. Neid võtab vastu Tartu üliõpilaskonnanõukogu.

Kuna Leedu teadetele koor sõidab SELL konverentsi ajaks Helsingi, siis näib, et sõit sünnib Tartust ühiselt koos eesti üliõpilastega.

SELL KONVERENTSI KAVAST.

Järjekorraline SELL'i üliõpilaskonnanõukogude konverents peetakse tänavu Soomes. Konverentsi ajaks on määratud 11.—15. mai. Soomlaste poolt koostatud kava alusel toimuks konverents osaliselt Turus ja osaliselt Helsingis.

Eesti, Läti ja Leedu üliõpilaskonnanõukogud saabusid Tallinnast Helsingi laeval 11. mail. Erirongil jätkatakse sõitu Turusse. Turu ülikooli üliõpilaskond korraldab külalistele sama päeva õhtul tantsuõhtu „Hamburgi Börsis“. Turus viibitakse osa 12. maist ja sõidetakse jälle erirongil tagasi Helsingi.

Helsingi osas on kava määratud kindlaks järgmiselt: 12. mail, see on teisipäeval, kell 18 saabutakse Tu-

rust Helsingi, järgneb lõuna ja kell 20.15 on pidustuste avamine. Kell 21.30 on ette nähtud kongressi esindajatele Soome Üliõpilaskondade Liidu poolt õhtusöök. 13. mai, s. o. kesknädala, kavas on: kell 10 hommikeine; 11.00 komisjonide töö, kell 13.00 Kaivopuistos lillepäeva pidu, kell 17.00 on Helsingi linna poolt korraldatud kella 5-tee, kell 20.00 Helsingi Ülikooli Üliõpilaskonna poolt esindajatele lõuna. Kell 21.00

on osakundade tutvustamine; 14. mail, s. o. neljapäeval on kell 10.30 hommikeine, kell 13.00 komisjonide töö, samal ajal on muile kongressist osavõtjatele linnaga tutvumine, kell 18.30 konverentsi lõppistung, ja kell 20.30 on esindajatele Helsingi Polütehnikumi Üliõpilaskonna poolt õhtusöök ja pidulik tantsuõhtu — konverentsile. 15. mail, reedel, on kell 9 hommiksöök ja kell 10 laevaga lahkumine Tallinna suunas.

alla väga sõbralikku koostööd üliõpilaskonna eesti rühmituste vahel ja üldiselt kaasvõitlejalikku ning töövalmi vaimu 14. Edustuse juhataste liikmete, toimkondade juhatajate ning Edustuse liikmete seas.

4.

„Üldjuhiseid üliõpilaskonna esinemisteks“ eelnõu arutamisel tehakse pärast mõningaid ettepanekuid ettepanek eelnõu arutamine ära jätta, mis ka vastu võetakse

5.

Võetakse vastu juhataste otsus sõlmida Akadeemilise Kooperatiiviga kirjastusleping dotsent Tehveri „Koduloomade füsioloogia“ ja dr. Koorti „Sissejuhatus filosoofiasse“ kirjastamiseks.

6.

Kinnitatakse majandustoimkonna juhataja ettepanekud üliõpilasköögi ümberehitamiseks ja ventilatsioon ehitamiseks. Tööd võtaksid kulu kr. 3744,10

7.

Ksv! Eliaser kannab ette erakorralise teadaande, milles leiab, et Edustus läbirääkimisteta kinnitades juhataste otsuse korp! Filiae Patriae kohta, olevat talitanud asja sisuliselt arutamata ja põhjendamata, kuna ka üliõpilaskonna juhataste otsused on arutamata. Ksv! J. Tõnisson vastab, et kedagi pole ju takistatud läbirääkimistel ja Edustuse otsus on tehtud vabalt.

Koosolek lõpeb kell 23.15.

14. Edustuse 12. koosolek 24. aprillil s. a. kell 19.35.

Koos: 22 edustuse liiget. Juhatavad esimees ksv! I. Tõnisson ja K. Pärl, protokollivad ksv! Kippar ja Haavisto. Päevakord kinnitatakse esitatud kujul: 1. Protokoll; 2. Aruanded; 3. Läbirääkimisi.

1.

Edustuse 11. koosoleku protokoll kinnitatakse.

2.

Kinnitatakse üliõpilaskonna kehalise kasvatusse toimkonna, kultuurtoimkonna, tervishoiutoimkonna ja välisloimkonna rahalised aruanded.

Ksv! Truu kannab ette 1935./36. aasta eelarve täitmise kulude-tulude aruanded. Aruanne näitab puhastulu 15.243,72 krooni. Kuna aruanne revisjonikomisjoni poolt veel läbi vaatamata, jääb see kinnitamata. Kinnitatakse aga üliõpilaskonna rahalise loterii likvideerimise toimkonna aruanne.

3.

Ksv! I. Tõnisson kannab ette korp! Filiae Patriae kirja 24. aprillil s. a. nr. 308 all, millele järgnevad pikemad vaidlused, kus sõna võtavad ksv! ksv! Eliaser, Keerd, I.

14. Edustuse 11. koosolek 21. aprillil s. a. Kell 20.50. Koos 22 edustuse liiget. Juhatab esimees ksv! I. Tõnisson, protokollib ksv! A. Kippar. Koos 22 Edustuse liiget. Päevakord võetakse vastu juhataste poolt esitatud kujul: 1. Protokoll kinnitamine; 2. Juhataste otsuste kinnitamine; 3. Aruanded; 4. „Üldjuhised üliõpilaskonna esinemisteks“ eelnõu 1. lugemisel; 5. Kirjastuslepingud; 6. Üliõpilasmaja ümberehituse küsimusi; 7. Läbirääkimisi.

Enne päevakorra juurde asumist teatab koosoleku juhataja Edustuse koosseisust lahkunud ksv! E. Pielbaumi asemele nimekirja nr. 7 järelle ksv! A. Kiima kutsumisest.

1.

10. Edustuse koosoleku protokoll kinnitatakse.

2.

Kinnitatakse 21 juhataste otsust, millest tähtsamad: Otsus korraldada koos Ak. Hõimuklubiga korjandus Liivi rahvamaja heaks, otsus tehnikateaduskonna Tallinna üleviimist mitte pooldada ja märgukirja esitamiseks riigivanemale; saata Riiga „Universitas Sports'i“ kutsel võistlema mees- ja naiskond treeneri ja esindajaga; selgitada majanduslikke võimalusi 8. üliõpilaspäevade resolutsiooni täitmiseks akadeemiliste kõnelejade vahetamise suhtes Soomega, määrata sell. kr. 100 ja paluda Soome konsulilt toetust; teha kingitus ülikooli majandusülesma K. Laagusele tema ametist lahkumise puhul; üliõpilaskonna laekast välja võetud kr. 200 sissenõudmise kohta

endiselt lugemislaua toimkonna juhatajalt ksv! Kõresaarelt; esitada ülikooli valitsusele ettepanek lubada teostada üliõpilasköögis ja üliõpilasmajas hädapäraseid ümberehitusi koostatud kava alusel ja paluda seks erakordset krediiti kr. 3741,10.

Ksv! I. Tõnisson kannab veel ette juhataste otsuse: „Korp! Filiae Patriae on osutanud juhataste algatuse peale sellist ebakaasvõitlejalikku leppimatust, et üliõpilaskond lõpetab seega katse korp! Filiae Patriae poolt teise üliõpilasorganisatsiooniga katkestatud vahekorra uuendamisel.“

Pärast täiendavat üliõpilaskonna juhataste ja korp! Filiae Patriae kirjajuhataste ettelugemist selles asjas, kinnitatakse ka see juhataste ettepanek 13 häälega poolt, 1 vastuseisemisel.

3.

Kinnitatakse üliõpilaskonna välisloimkonna tegevuse aruanne, 8. Soome-Eesti üliõpilaspäevade aruanne, 8. Soome-Eesti üliõpilaspäevade balli aruanne, üliõpilaskonna majandustoimkonna tegevuse- ja rahaline aruanne, üliõpilasköögi arvete seis, „Üliõpilaslehe“ toimetuse tegevuse aruanne, kehalise kasvatusse toimkonna tegevusaruanne, lugemislaua toimkonna tegevuse ja rahaline aruanne, kultuurtoimkonna ja tervishoiu toimkonna tegevusaruanded ja vahendusbüroo tegevuse ning rahaline aruanne. Ühel häälel kinnitatakse esitatud kujul ka üliõpilaskonna 14. Edustuse tegevuse aruanne. Aruandes kriipsutatakse

ÜLIÕPILASKONNA 14. EDUSTUS

Tõnisson, Laja Kask, Jüris, H. Tõnisson, Päril. Viimaks võetakse vastu ksv! Laja ülemineku resolutsioon: „Edustus konstateerib, et üliõpilaskonna juhatusel ja edustusel ei ole korp! Filiae Patriae mingit konflikti vahekorda.“ Ettepaneku poolt antakse 14 häält, vastu 1.

Ksv! Vassiljev kannab ette pikema esitise saksa ja vene edustuse rühmituste nimel, milles avaldatakse lootust, et neile „15. edustuses võimalikuks osutub eelseisvate tähtsate ja suurte ülesannete lahendamisel jõudumööda kaasa töötada meie üliõpilaskonna ja riigi heakäiguks.“

Koosolek lõpeb kell 20.50.

14. edustuse 13. koosolek 24. aprillil s. a. kell 21.30. Koos: 20 edustuse liiget. Juhatab ksv! I. Tõnisson, protokollivad ksv!! Kipper ja Haavisto. Päevakord kinnitatakse juhatus poolt esitatud kujul: 1. Protokoll; 2. Läbirääkimisi.

1.

Edustuse 12. koosoleku protokoll parandusega.

2.

Läbirääkimiste all sõna ei võeta, mille järele ksv! I. Tõnisson 14. edustuse töölõpetuseks oma sõnavõtus tähendab, et üliõpilaskonnas on valitsemud kaasvõitlejalik suhtumine üksteisesse ühisasja edasiviimiseks, välja arvatud paar erandit, mis seda on häirinud. Üldiselt jääb 14. edustus omavahel sõbraliku ja algatusrohke edustusena üliõpilaskonna ajalukku. Seega lõpetab üliõpilaskonna esimees ksv! I. Tõnisson 14. edustuse töö.

Koosolek lõpeb kell 21.45.

15. edustuse 1. koosolek 25. aprillil s. a. kell 7 hommikul. Koos kõik 30 edustuse liiget. Koosoleku avab 14. edustuse esimees ksv! I. Tõnisson, tuues paremaid soove uuele edustusele lahkunud edustusest. Päevakord kinnitatakse: 1. Aruanne; 2. Valimisi; 3. Läbirääkimisi.

1.

Ksv! I. Tõnisson kannab ette üliõpilaskonna valimistoimkonna teadaande 15. edustuse valimiste suhtes, milline kinnitatud ülikooli valitsuse poolt. Samas teeb ta teatavaks, et uue edustuse koosseisust lahkunud ksv! A. Arro asemele on kutsutud nimekirja nr. 7 järele ksv! Bender.

2.

Koosolek kuulutatakse valimisteks kinniseks. Üliõpilaskonna esimehe kandidaatideks seatakse Eesti Korporatsioonide Rühma poolt ksv! K. Päril (Vironia) ja naiskorp! Filiae Patriae poolt ksv! A. Hint (EÜS). Hint keeldub. Teisi kandidaate üles ei seata. Sedelitega hääletamisel saab ksv! Pärli kandidatuur poolt 26 häält, vastu 2 häält. Seega on valitud uueks üliõpilaskonna esimeheks ksv! Päril, kes nüüd asub koosolekut juhutama.

Abiesimehe kandidaadiks seatakse Seltside Rühma poolt ksv! A. Hint, kes 27 häälega abiesimeheks valitakse. Sekretäri kohale valitakse 28 häälega poolt Seltside Rühma poolt kandidaadina üles seatud ksv! M. Piile (ENÜS).

1. abisekretäriks valitakse 28 häälega poolt EKR-i poolt üles seatud ksv! J. Shepka (Frat. Estica).

2. abisekretäri kohale valitakse 28 häälega poolt Seltside Rühma poolt üles seatud M. Haavisto (Põhjala).

Laeuriks valitakse 27 häälega EKR-i poolt üles seatud ksv! A. Luitsalu (Frat. Tartuensisest).

Abilaekuriks valitakse 27 häälega Seltside Rühma poolt ülesseatud ksv! Niilus (Liivika).

Välisostoimkonna juhataja kohale esitatakse kandidaadina EKR-i poolt ksv! J. Laurmann (Indla) ja naiskorp! Filiae Patriae poolt ksv! H. Gross (Filiae Patriae). Valitakse ksv! I. Laurmann 23 häälega välisostoimkonna juhatajaks.

Majandustoimkonna juhataja kandidaatideks esitatakse orgimatute poolt ksv! H. Suursööt ja Seltside Rühma poolt ksv! R. Mäekala (Raimla). Hääletamisel saab ksv! Suursööt poolt 4 ja vastu 20 häält. Majandustoimkonna juhatajaks valitakse ksv! Mäekala 22 häälega poolt.

Nüüd kuulutatakse koosolek lah-tiseks.

„Üliõpilaslehe“ vastutavaks toimetajaks valitakse väljaspoolt edustust EKR-i esitisel 24 häälega ksv! V. Pärtelpoeg (Rotalia).

Kehalise kasvatus toimkonna juhatajaks valitakse Seltside Rühma poolt üles seatud ksv! H. Mark (Veljesto). Lugemislaua toimkonna juhatajaks valitakse EKR-i poolt ülesseatud kandidaat Bender (Harjola) 27 häälega. Vahendusbüroo juhatajaks valitakse Seltside Rühma kandidaat T. Maim (EÜS) 27 häälega poolt. Tervishoiu toimkonna juhataja kohale valitakse EKR-i kandidaat ksv! J. Kiisel (Frat. Liviensis) 28 häälega ja revisjonitoimkonna juhataja kohale valitakse vähemusrühvuste poolt esitatud kandidaat V. Vassiljev (venelane) 28 häälega poolt. Kultuuritoimkonna juhatajaks valitakse ksv! L. Roots (Concordia).

Välisostoimkonna liikmeteks valitakse ksv!! A. Teki, H. Valgerist, H. Põltsamaa ja S. Chaitov.

Majandustoimkonna liikmeteks valitakse ksv!! A. Eenmaa ja J. Mägi.

„Üliõpilaslehe“ toimkonda valitakse ksv!! H. Kökk ja H. Valgerist.

Kehalise kasvatus toimkonna liikmeteks valitakse ksv!! H. Põltsamaa, M. Haavisto ja A. Eenmaa.

Lugemislaua toimkonna liikmeteks valitakse ksv!! L. Roots ja N. Kedrinsky.

Vahendusbüroo toimkonna liikmeteks valitakse ksv!! O. Bender ja R. Mäekala.

Kultuuritoimkonna liikmeiks valitakse ksv!! H. Mark, A. Eenmaa, H. Põltsamaa ja R. Eliaser.

Tervishoiutoimkonna liikmeiks valitakse ksv!! L. Roots ja V. Konjajev.

Revisjonitoimkonna liikmeteks valitakse ksv!! H. Kokk, I. Kiisel ja A. Valgerist.

Üldtoimkonna liikmeteks valitakse ksv!! M. Piile, R. Mäekala, I. Kiisel, A. Teki H. Gross.

3. Läbirääkimiste all sõna ei võeta. Koosolek lõpeb kell 9.

15. edustuse 2. koosolek 25. aprillil s. a. kell 9.30. Koos 26 edustuse liiget. Koosolekut juhatab esimees ksv! K. Päril, protokollib sekretär ksv! M. Piile. Päevakorras on: 1. Protokoll; 2. Läbirääkimisi.

1. Edustuse esimese koosoleku protokoll võetakse parandusteta vastu.

2. Läbirääkimiste puhul sõna ei võeta. Koosolek lõpeb kell 10.

AKADEEMILISI TEATEID

ÜLIKOOLI LÖPETASID.

Ülikooli lõpetasid õigusteaduskonnas: Linda Koppelmaa, Ilmar Rebane (c. l.), Ulrich Roots, Voldemar Ernesaks, Aleksander Jaakson (c. l.) ja Endel Köstner (c. l.).

KINNITATI.

Edasi kinnitati ametisse: usut. seminari abiassistent Tuuli Rohvee, usut. arkeol. kabin. korraldaja V. Uuspõu, I haavakliiniku noor. assist. A. Rulli, metsakasvatuse kabineti noor. ass. k. t. A. Karu, Närvikliiniku noor. assistendiks kinnitati arst G. Martinof, koh-tuarstiteaduse inst. aj. noor. assistendiks arst Magda Mägi.

Närvihaiiguste kliiniku noor. ass. A. Viidik kinnitati vaimu- ja närvihaiig. kliin. noor. ass. diks. Loomarstiteaduskonna haavakliiniku noor. ass. aj. k. t. ks kinnitati H. Simre; maaparand. ja geodeesia kab. aj. abiassist. kinnitati E. Roger ja metsakorralduse kabineti noor. ass. k. t. A. Hansen.

UUS MAGISTER.

Mag. rer. for. astme omandas Nikolai Küttis (magistritöö: „Saetud okaspuumaterjalide massikalkulatsioon saetööstusist“).

MITMESUGUSEID TEATEID.

Eesti Vabrikantide Ühisus on käesoleval aastal väljaandmisele tuleva ühisuse reisustipendiumi määranud füüsikalise keemia dotsnt dr. phil. nat. A. Parts'ile.

Õigusteaduskonnas lõpetatakse loengud käesoleval poolaastal 4. mail, arvestades suure eksamitegijate arvuga.

Haridusminister on lubanud edasi lükata majanduspoliitika professuuri täitmisele asumist kuni käesoleva aasta lõpuni.

Füsioloogia-instituudi vanem assistent dr. med. J. Sibul koman-

deeriti Lausanne'i teadusliku töötamise otstarbel.

VABASTATI.

Ametist vabastati omal soovil: Kohtuliku arstiteaduse inst. noor. ass. E. Karu, vaimu- ja närvihaiiguste kliin. noor. ass. L. P ru u s.

UUS PRODEKAAN.

Senine õigusteaduskonna majandusteaduse osakonna prodekaan dots. R. Mark on omal soovil lahkunud prodekaani ametist ja vastavalt valimistele ja Haridusministri kinnitusele prodekaani ametikohuste täitmise prof. Edg. Kant'ile üle andnud.

DIPLOOMITUD EDASIÕPPIJAD.

Diploomitud edasiõppijaks kriminaalõiguse alal kinnitati Ilmar Rebane; samal alal kinnitati edasi senine dipl. edasiõppija Hermann Soone.

ETELÄ-SUOMALAINEN OSAKUNTA LAULAJAT TARTUS.

19. aprillil viibisid Tartus Etelä-suomalainen Osakunta lauljate segakoor, milline andis ülikooli aulas kontserdi. Ülelahe lauljaid, keda oli ligi poolsada, käisid hommikul jaamas vastu võtmas Tartu Üliõpilassegakoori liikmed ja Etelä-suomalainen Osakuntaga sõpruslepingus olevate Eesti Naisüliõpilaste Seltsi ja EÜS „Põhjala“ liikmed.

Külaliste oli korraldatud muuseas üliõpilasmajas pärastlõunat kell 4 koosviibimine, mis kujunes õige meeleolurikkaks.

Õhtune kontsert ülikooli aulas leidis väga sooja vastuvõtu. Kontserdil anti koorile üle tervitusi ja pärjad Üliõpilaskonnalt ning Tartu Üliõpilassegakoori poolt. Eesti Naisüliõpilaste Seltsi ja EÜS „Põh-

jala“ poolt, samuti naiskorporatsiooni „Filiae Patriae“ poolt annetatililli. Tervitustelegrammi oli saatnud Tartu Naislauljate Selts.

Äratas tähelepanu, et tervitajate kui ka vastuvõtjate seas puudus Akadeemiline Meeskoor oma esindaja kaudu. Sama võidi tähele panna ka Helsingi Polütehnikumi Meeskoori Tartus viibimisel. Nagu kuuleme, oli Akadeemilist Meeskoori vastuvõtu korraldustest palutud kaasosavõtjaks. Üliõpilaskonna esinduskoori poolt niisugune iseäralik passiivsus on tõepoolest seletamatu.

Pärast kontserdi lõppu viibisid soome lauljad koos eesti üliõpilastega kohvik „Ateenas“, mille järgi mindi jaama. Ülelahe lauljad sõitsid edasi Läti ja Leetu, kuma nad viibivad pikemal kontsertreisul Balti riikides.

Koori poolt anti muuhulgas üle Üliõpilassegakoori esimehele V. Toomingale rinnamärk.

ÜS LIIVIKA SISETEGEVÜSEST.

ÜS Liivika hilisemast siseüritust võib kõigepealt nimetada hõimuõhtut, Ak. Hõimuklubi korraldusel, kus esines mag. E. Laid käsitledes referaadis Eesti ja Soome hõimusuhteid; edasi kaks Üliõpilasseltside Vilistlaskogude Liidu klubiõhtut, kus ühel neist kõneles toimetaja E. Laaman teemal „Riigi kriis eliidi kriisina“.

Referaatidest võib mainida viil R. Tamme ettekannet: „Eesti oololaulu arengust“, kusjuures laule kandis ette prl. L. Katzin, andes terve kontserdi.

Erilist märkimist väärivad aga viil H. Everti loengud teemal: „Iseloomu tundmine kehaehituse järele“, milles kõneleja lähemalt puudutas üksikute kehaosade tähtsust põhiliste iseloomujoonte kindlaks tegemisel.

Olulisemaks peab lugema aga scda, et sel semestril pandi ameti- kult alus ÜS Liivika Tallinna Koos- dusele, mille moodustavad Tallinnas elutsevad kaasvõitlejad, praegu Seltsi koguarvust $\frac{1}{3}$.

MAIPIDUSTUSED.

Üliõpilaskonna maipidustuste korraldajateks oli valitud kolm edustuse liiget, kelledest ksv! M. Piile rongkäiku korraldava toim- konna juhiks, peotoimkonda juha- tas ksv! M. Haavisto ja kassatoim- konna juhiks oli ksv! Luutsalu.

Maipidustused toimusid tradit- sioonilise kava järgi. Mai eelõhtul oli üliõpilaste tõrvikutega rongkäik läbi linna ja 1. mai õhtul oli „Vane- muises“ üliõpilaskonna kevadpidu. Peo kontsertosa kava täidavad Aka- deemiline Meeskoor, ÜS „Raimla“ orkester ja ksv! ksv! Taniloo, Po- debrat; Avesson, Gross ja Liblik. Deklamatsioonidega esines hr. Ader.

ÜLIÕPILASSEGAKOORI SOOMESÕIT NURJUS.

Tartu Üliõpilassegakoor pidi 26. aprillil esinema Helsingis kontser- diga. Nagu mõni päev enne kontsert- reisile asumist selgus, Soomepoolne organisatsioon, kelle hooleks olid jätud kohapealsed eelõhõd, on eel- tööd nähtavasti tegemata jätnud, mistõttu ka üleleha kontsertreis pidi ära jääma.

Et soomlaste poolt meie üliõpi- laskoori kontserdiks tarvilikuks ajaks eeltöödega toime ei ole tulnud, ära- tab võorastust, sest kontsertreisust ja ettevalmistuste tegemise tarvidus- test oldi Soomet varakult infor- meeritud.

Muuhulgas olgu nimetatud, et Tartu Üliõpilassegakoor on käesole- val aastal lühikese aja jooksul võt- nud vastu ja teinud vajalikud eel- tööd kontsertideks kahele Soome üliõpilaskoorile. — Helsingi Poli- tehnikumi Meeskoorile ja alles nä- dalapäevade eest „Etelä-suomalai- nen osakunta laulajate“ koorile.

Üliõpilassegakoori kontsertreis piirdub sedakorda vaid kontserdiga Tallinnas. Koor esines 24. skp. Kau- bandus-Tööstuskoja saalis, kus sai sooja vastuvõtu osaliseks.

AK. ÜENÜ UUS JUHATUS.

Erakorralisel üldkoosolekul 22. aprillil valis Akadeemiline ÜENÜ omale uue juhatus. Esimeheks sai Joh. Sõster, abiesimeheks H Part, kirjatoometajaks F Mührsepp, abiks Renate Taubel ja laekahoidjaks V. Mandel. Koosolekul otsustati osa võtta ÜENÜ esinduskogu koosole- kute ja Soome-Ugri kultuurkon-

gressi ajal korraldatavatest ÜENU pidustustest.

KUTSE MAIPIDUSTUSTELE.

Üliõpilaskonna juhatus poolt on Upsala ülikooli üliõpilaskonnale saadetud kutse oma esindaja kaudu osa võtta meie üliõpilaskonna kevad- pidustustest 1. mail Tartus.

Kutse Upsala üliõpilaskonnale on õieti vastukutseks, kuna möödunud aastal meie seekordne üliõpilaskonna esimees A. Meil viibis Upsalas seal- setel üliõpilaskonna kevadpidustus- tel rootslaste kutsel.

EKL'I STIPENDIAAT — ESKO INOMAA.

Kevadsemestril viibib Tartus Eesti Korporatsioonide Liidu sti- pendiaadina Soome üliõpilane Esko Inomaa, kes on Turu üliõpilaskonna liige. Üliõpilane Inomaa sai hiljuti korp! Ugala tegevliikmeks.

KORJANDUS LIIVI RAHVA- MAJA HEAKS.

Üliõpilaskonna välistoimkond on pöördunud politseivalitsuse poole korjanduselo saamiseks. Nimelt ta- hab üliõpilaskonna juhatus koos Akadeemilise Hõimuklubiga ja asu- tus „Fenno-Ugria“ toetusel selle korjanduse teel hankida summasid „Liivi rahvamaja kapitali“ fondile. Korjandus on mõeldud teostada pea- miselt majandus- ja tööstusettevõ- tete kaasaaitamisel.

32 KOMPL. RAAMATUID ÜLI- ÕPILASKONNALE.

Enne oma tegevuse likvideerimist saatis Raamatuaasta Peakomitee Üliõpilaskonnale 32 komplekti raam- matuid. Need raamatukomplektid tulevad väljajagamisele üliõpilas- organisatsioonide raamatukogudele. Raamatusaadetsi sisaldab Statistika Keskbüroo väärtuslikke väljaandeid.

ÜLIÕPILASPRAKTIKANTIDE VAHETUS POOLAGA.

Praktikantide vahetus toimub eelmise aastate eeskujul Poola Aka- deemilise ühingu „Liga“ kaudu.

Praktikantidele on ette nähtud Poolas 150—200 sl. kuus tasuks (100—140 krooni), — väljaarvatud arstiteadlased, kes saavad ainult prii korteri ja ülalpidamise, — ja maksuta II kl. pileti piirist praktika- kohani ja tagasi. Praktika kestus

Poolas on 2 kuud, arvates 1. juulist.

Praktikakohti on: keemia alal — 2, metsateaduse alal — 1, arstitead- lastele — 2 ja kaubandusteadlas- tele — 2.

Sooviavaldused praktikumi saa- miseks tulevad esitada üliõpilas- konna välistoimkonnale kuni 15. maini k. a. Sooviavaldus peab sisal- dama eluloolisi andmeid, lühike üle- vaade studiumi käigust jne. Eri- alaline soovitus nõuetav.

Lähemat informatsiooni annab Üliõpilaskonna asjaajaja kõnetundi- del 11—13 ja 15—17-ni Üliõpilas- majas, tuba 24.

KUTSE ROOTSI ÜLIÕPILAS- KEVADPIDUSTUSTELE.

Rootsi Üliõpilaskondade Liit on saatnud meie üliõpilaskonnale kutse osavõtuks ühe esindaja kaudu nende kevadpidustustest 29. ja 30. mail s. a. Stokholmis, samasuguse kutse on saatnud ka Upsala üliõpilaskond nende kevadpidustustest osavõtuks.

KÜLALISED ROOTSIST.

1. mai pidustuste puhul viibisid meie üliõpilaskonna külalistena siin kaks Rootsi üliõpilaskonna esindajat — Upsala üliõpilaskonna esimees dr. phil. Gunnar Granberg ja cand. theol. Tornæus.

UUS JUHATUS KINNITATI.

Uus Üliõpilaskonna juhatus on Ülikooli Valitsuse poolt kinnitatud. Samal päeval andis ka vana juhatus asjaajamise uuele juhatusse üle.

ÜLIÕPILASKONNALE KRE- DIITI 12.000 KROONI.

Riigivanema otsusega 27. III 36 on Ülikooli erisummade 1936./37. a. eelarvega üliõpilaskonnale määratud krediiti kr. 12.000, mis ületab eelmise aasta krediidi 500.— krooniga.

TAIENDUSI SETU RAHVA- LUULE KOGUMISE ASJUS.

Nagu meile Rahvaluule Arhiivist teatatakse, on eelmises nr-is ilmund kirjutises olnud mõningaid ebatäp- susi. Nii olevat setu rahvaluule kogumine alanud enne Rahvaluule Arhiivi asutamist. Pääle selle palu- takse täiendada, et ka Rahvaluule Arhiivi juhataja ja ametnikke on käinud setu rahvaluulekogujaid inst- ruerimas. Toimetus.

TRÜKIVIGA EELMISES NR-IS.

Üliõpilaskonna käsipallivõistluste kirjelduses on märgitud eksikombel, et A kl. võrkpallis saavutas teise koha ÜS Liivika. Tegelikult tuli Liivika kolmandalekohale. Teise koha saavutas korp! Fr. Estica.

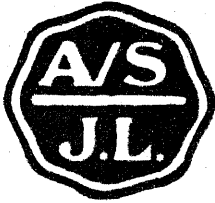
Ilmub 13 korda aastas. Tellimishind 3 krooni aastas, 1½ krooni semestrils.

Pea- ja vastutavtoimetaja: V. Pärtelpoog. Tegevtoimetaja: Jaan Ots. Toimetuse liikmed: A. Eliasar, H. Tõnisson. Väljaandja: Tartu Üliõpilaskonna Eduatus. Toimetuse aadress: Tartu, Üliõpilasemaja.

E. K.-Ü. „Postimehe“ trükk, Tartus 1936.

«Regina»

Eau de Cologne • Lõhnaõli
Puuder • Kreemid • Küünelakk
on kõrge kvaliteediga!

A/S. PROV. J. LILL TARTU

„Üliõpilasleht“

Toimetus ja talitus

Üliõpilasmajas III korral on avatud
teisipäeval ja laupäeval kella 15—16

Aadr.: Üliõpilasmajas, Tartu; tel. 2-91

Aasta tellim. — kr. 3. — ja 1/2 a. — kr. 1.50.

Välismaale: aastas kr. 5. — ja 1/2 a. — kr. 2.50

Saadaval 1914, 1915, 1916, 1920—35 aastakäigud ja üksiknumbrid.

Varemaid aastakäike müüakse
30% hinnaalandusega.

Minu
Singer
ja mina

Pitaaajalised
järelmaksu
tingimused
- Soodsad -
Luumaksud

Singer õmblusmasinate Ühisus
Oma kauplused igalpool

8-87829

POSTIMEES

Asutatud 1857. aastal

Eesti vanim ja sisu-
rikkam päevaleht

TELLIGE, LUGEGE JA LEVITAGE

siis kuulete kõigest, mis sünnib
huvitavat kodu- ja välismaal

Postimehe

trükkikoda, köittekoda ja tsinkograafia

valmistavad soodsate hindadega iga-
sug. trükitõid, köitetõid ja klišeetid

Postimehe

raamatukauplus

Tartus, Suurturg nr. 16, telefon 2-50
Suurim ja täielikum raamatu- ja kir-
jutusmaterjali ladu

E. K-Ü.

«Postimees» Tartus, Ülikooli 21-23, tel. 80 ja 14-65